

Møte onsdag den 30. april kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 76):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 20)
2. Referat

Presidenten: Fra Hans Majestet Kong Harald har Stortinget fått følgende meddelelse:

«Det er med stor glede jeg meddeler at vår datter prinsesse Märtha Louise og vår svigersønn Ari Behn den 29. april 2003 kl. 20.10 har fått en datter. Hun heter Maud Angelica Behn.

Harald R»

Denne meddelelse foreslås vedlagt protokollen. – Det anses vedtatt.

Stortinget gratulerer prinsesse Märtha Louise og hr. Ari Behn på det varmeste. Samtidig sender vi våre lykkønskninger til kongefamilien.

Representantene Thore A. Nistad og Ingvild Vaggen Malvik, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Harald T. Nesvik vil framsette et privat forslag.

Harald T. Nesvik (FrP): På vegne av stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Per Sandberg, Lodve Solholm, Øyvind Korsberg og meg selv vil jeg fremme forslag om å fravike kravet til å inneha matfiskkonsesjon for produksjon av rogn fra kjønnsmoden laks og regnbueørret.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter vil framsette et privat forslag.

Gjermund Hagesæter (FrP): På vegner av representantane Siv Jensen, Per Sandberg, Per Erik Monsen og meg sjølv vil eg fremje forslag om at delar av selskapskatten skal tilfalle kommunar der selskapa er etablerte.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsminister Kjell Magne Bondevik
- statsråd Svein Ludvigsen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Den sittende regjeringen har lagt stor vekt på å redusere skattene. Det er ikke noe annet formål den har valgt å bruke mer penger til, enn lavere skatt. Det er alltid hyggelig å redusere skatter. Også Arbeiderpartiet har stemt for noe, bl.a. lavere investeringsavgift og lavere skatt på vanlige og lavere lønnsinntekter. Men det er to problemer med det Regjeringen nå driver med. Det ene er at det systematisk er slik at det gis mest lettelse til dem som har mest fra før, og det andre er at størrelsen og omfanget, 31 milliarder kr i lavere skatt, går ut over andre viktige oppgaver. Det kuttes i pensjoner til uføretrygdete, det innføres økte egenandeler, dagpengesatsene til arbeidsledige reduseres, og det bevilges historisk lite når det gjelder opprustning av skolen og eldreomsorgen i forhold til de påplussinger vi vanligvis har hatt, bl.a. i kommuneøkonomien. Det betyr at dette går ut over andre formål. Det ser også nå mange i Kristelig Folkeparti, mens finansministeren lover at skatteløftene står fast.

Mitt spørsmål er: Står skatteløftene fra Sem-erklæringen fast?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Alle mål som er skissert i Sem-erklæringen, står selvsagt fast, men tempoet i gjennomføringen av dem må tilpasses den økonomiske utvikling og budsjett situasjonen.

Hvis en ser på det vedtatte budsjettet for inneværende år, er det ikke riktig at det meste går til dem som har mest fra før. Det aller meste har gått til norske bedrifter. Ca. 4/5 av lettelsene i skatter og avgifter i det siste budsjettet gikk til å lette situasjonen for norsk næringsliv. Hadde vi ikke gjort dette, hadde situasjonen for arbeidsplassene og sysselsettingen vært enda vanskeligere enn den er. Avskrivningssatsene er bedret, investeringsavgiften er fjernet, flypassasjeravgiften er fjernet, og det er gitt muligheter for alle norske bedrifter til å få skattefradrag for avsetning til forskning og utvikling, noe som er svært viktig for å skape og sikre arbeidsplasser. Så skatte- og avgiftslettelsene har vært klart og primært rettet inn mot å trygge arbeidsplasser som ellers kunne blitt utsatt.

Men ellers registrerer vi jo at Arbeiderpartiet sammen med bl.a. Fremskrittspartiet går inn for å utvide en skatteletteordning til dem som har mest fra før, nemlig de som er så heldige å få gratis barnehageplass betalt av sin arbeidsgiver, og på grunn av marginalskatten – mest til dem som har mest fra før. Det synes Regjeringen er uklokt.

Jens Stoltenberg (A): For det første er det slik at den ordningen for skattefritak for barnehageplasser nettopp er en utvidelse av en ordning som ble innført under regje-

ringen Syse og stadfestet i forskrift av regjeringen Bondevik, og er nøyaktig lik den som Bondevik-regjeringen har innført for gratis PC-er og gratis helseforsikring. Så det er litt underlig at man har en veldig annen prinsipiell tilnærming til skattefritak for arbeidsgiverbetalte goder når det gjelder barnehager enn det man har for helseforsikring eller PC-er.

For det andre er det slik at det er ingen tvil om at det av skattelettelsene fra denne Regjeringen er gått mest til dem som har mest fra før. Det er uttrykkelig dokumentert i Finansdepartementets egne beregninger. Og det Bondevik kaller skattelette til bedriftene, er i virkeligheten skattelette til de aller rikeste. Fjerning av aksjeskatt, reduksjoner i opsjonsbeskatningen kalles reduksjoner i bedriftsbeskatningen, men er reduksjoner til de menneskene som har aller mest penger fra før av i Norge. Og det går ut over pensjonister og andre som har lite.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det er et ubestridelig faktum at det Arbeiderpartiet har blitt enig med Fremskrittspartiet om når det gjelder skattefrihet for arbeidsgiverbetalte barnehageplasser, vil gi mest til dem som har mest fra før. Jeg er klar over at det er en uklarhet i to dokumenter om denne saken, det som står i selve barnehageavtalen og det som står i stortingsdokumentet, nemlig innstillingen fra finanskomiteen. Den siste tyder jo på en kraftig utvidelse som kan komme opp i milliardbeløp, men dette blir vel nå gjenstand for forhandlinger i Stortinget, håper jeg. Jeg håper i hvert fall dette kan begrenses kraftig, sånn at ikke lettelsene til dem som har mest fra før, blir veldig stor.

Når det gjelder de skatteformer som representanten Stoltenberg nevnte, er både formuesskatten og opsjonsbeskatningen faktisk viktig for kapitaldannelsen for bedriftene og dermed for å trygge arbeidsplasser. Så jeg fastholder at 4/5 av de skatte- og avgiftslettelsene som ble gitt i siste budsjett, går til å trygge sysselsettingen. Det skal vi være glade for, ellers kunne den situasjonen vært vanskeligere.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Hill-Marta Solberg.

Hill-Marta Solberg (A): Når Kristelig Folkepartis leder har vært ute og antydnet at det kan være viktig å prioritere velferd framfor ytterligere skattelettelse, går jeg ut fra at det bunner i det faktum at over halvparten av kommunene i dag kutter i skolen, at nesten halvparten kutter i eldreomsorgen og at en av fire kommuner må skjære ned i barnehagesektoren. Jeg deler helt og fullt Kristelig Folkepartis bekymring for situasjonen i kommunesektoren, slik partileder Svarstad Haugland har uttrykt det.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Mener statsministeren at det er mulig både å rette opp den håpløse situasjonen som eldreomsorgen og skolen rundt om i kommunene befinner seg i, og samtidig klare å innfri ytterligere skatteløfter som Regjeringen har gitt til velgerne?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Samarbeidsregjeringen har vist at det er mulig å kombinere økt innsats i velferdsordningene med lettelse i skatte- og avgiftstrykket. Nå er det ikke bare Samarbeidsregjeringen som har lovt skattelettelse. I det såkalte verdipapiret, som Arbeiderpartiet la fram før siste valg, lovte en justeringer i innslagspunktet i toppskatten hvert år i tråd med pris- og lønnsutviklingen. Det har Arbeiderpartiet i sitt siste budsjettforslag brutt. Så en har altså brutt et valglofte.

Vi skal forsøke å innfri så langt som den økonomiske situasjonen og budsjett situasjonen tilsier. Velferden i kommunene vil ikke bare Kristelig Folkeparti, men hele Samarbeidsregjeringen, prioritere i budsjettene framover. Det gav vi uttrykk for, både statsminister og finansminister, på den budsjettkonferansen vi hadde på Thorbjørnrud for noen uker tilbake. Det blir prioritert.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgings-spørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Det er vanskelig å forstå statsministeren på noen annen måte enn at dette betyr at de skatteløfter som er gitt, ikke vil følges opp i løpet av denne terminen og i statsbudsjettet til høsten. For statsministeren er nå veldig klar når han sier at dette må tilpasses den økonomiske situasjonen.

Jeg tror statsministeren og jeg veldig fort kan bli enige om at situasjonen er den at norske kommuner sliter mer enn de har gjort på mange, mange år. Kravet fra velgerne er at viktige velferdsreformer både skal gjennomføres og ikke minst ivaretas. Vi har 100 000 arbeidsledige i Norge som mangler en jobb å gå til, og norske bedrifter flagger dessverre ut i et større tempo enn på lang tid. Det betyr at det er helt andre grep som skal til nå, enn å gi store skattelettelse, som Høyre har fått gjennomslag for i Sem-erklæringen.

Jeg vil gjerne ha en bekreftelse fra statsministeren på at dette er en riktig forståelse av det han sier. Hvis dette skal tilpasses den økonomiske situasjonen, er det ikke rom for skattelettelse nå framover. I stedet er det velferd som skal prioriteres.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg kan ikke nå stå her og offentliggjøre det statsbudsjettet som skal legges fram i begynnelsen av oktober, også selvsagt av den grunn at Regjeringen ikke har ferdigbehandlet det på dette tidspunkt, som en aldri har gjort i april. Men jeg fastholder at målene i Sem-erklæringen står fast, men gjennomføringstakten må tilpasses den økonomiske situasjonen og budsjett situasjonen. Og dette er mål for fire år, ikke for to eller tre.

Ellers er jeg enig med representanten Djupedal i at både velferd gjennom kommunene og ikke minst kampen mot arbeidsledigheten nå må prioriteres. Det vil Regjeringen også legge vekt på i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Og det betyr bl.a. at vi må holde ansvarlige økonomiske rammer, slik at vi kan legge grunnlaget for ytterligere reduksjon av rente- og kronekurs.

Det sier bl.a. LO-lederen i et intervju i dag er det viktigste i kampen mot arbeidsledigheten. Det vil Regjeringen legge vekt på.

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP): I forrige stortingsperiode fremmet undertegnede et privat forslag sammen med Valgerd Svarstad Haugland og Per-Kristian Foss som gikk på skattelette for arbeidsgiverbetalt helseforsikring. Fremskrittspartiet står for det samme prinsippet når det gjelder skattefritak for arbeidsgiverbetalt barnehageplass.

Mitt spørsmål til statsministeren er etter at Regjeringen nå har gjennomført det som lå i det Dokument nr. 8-forslaget om skattefritak for arbeidsgiverbetalt helseforsikring: Hvorfor er det i statsministerens øyne mer sosialt å gi gratis helse gjennom en slik helseforsikring enn det er å gi gratis barnehage gjennom arbeidsgiverbetalt barnehageplass?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: For det første er det vi har blitt enige om når det gjelder helseutgifter, viktig fordi det kan bringe en arbeidstaker raskere tilbake til arbeidsplassen. Det har derfor veldig stor betydning for bedriften og bedriftens konkurransevne. Det er en særskilt begrunnelse som man ikke har når det gjelder barnehager. For det andre fordi mål nr. 1 når det gjelder barnehagesaken, må være full dekning, altså plass til alle som ønsker det. Skal vi gjennomføre dette forslaget, med den brede forståelsen av arbeidsgiverbetalt barnehageplass som Fremskrittspartiet legger til grunn, kan det komme til å koste 1–2 milliarder kr. Det må da være mye mer fornuftig å bruke disse pengene til å bygge barnehageplasser. Det kan bli ganske mange nye barnehageplasser for det beløpet. Dessverre har Arbeiderpartiet og SV også gått med på dette i finansinnstillingen, for der står det at dette skal gjelde for enhver arbeidsgiverbetalt barnehageplass, altså ikke bare bedriftsbarnehageplasser. Det er en utvidet forståelse av dette som Arbeiderpartiet etterpå har tatt avstand fra, heldigvis.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP): I ulike opptredener i etermedia og aviser i de siste uker har statsministeren, som spørsmålet går til, i forbindelse med forpostfektninger om revidert nasjonalbudsjett ordlagt seg omtrent på samme linje som statsminister Kåre Willoch gjorde våren 1986. Statsministeren har altså forsøkt å krisemaksimere før revidert er lagt frem. Mitt spørsmål går på hvorfor statsministeren har funnet det fornuftig å skape den holdning at det skulle kunne bli regjeringsskisse i forbindelse med revidert.

Jeg vil også spørre om statsministeren er enig i at når Stortinget skal revidere budsjettet, skal det gjøres i lys av den økonomiske situasjonen landet er inne i i mai og juni, ikke slik den var i november i fjor. Situasjonen er jo drastisk annerledes enn det som var forutsatt i budsjettet i november, fordi vi har vel 20 000 flere ledige, og mange

piler peker nedover. Det er skjedd endringer i renten, og det skjer kanskje i dag. Er statsministeren enig i at det prinsipielt er situasjonen i mai–juni som skal være grunnlaget for revideringen av budsjettet?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Svaret på det siste spørsmålet er ja. Selvsagt oppdaterer vi alle økonomiske utviklingstrekk og tar hensyn til dem når vi reviderer statsbudsjettet.

Det som er viktig, er at revisjonen blir slik at vi kan legge grunnlaget for nye reduksjoner i rente og kronekurs. Det er det viktigste i kampen mot arbeidsledigheten. Samarbeidsregjeringen setter kampen mot arbeidsledigheten først. Vi vil slåss for arbeidsplassene, for sysselsettingen. Vi har dessverre urovekkende tall for arbeidsledigheten. Vi må være forberedt på at de kan komme til å stige. Derfor må dette prioriteres.

Det er bred enighet om noe som LO-lederen sier i et intervju i Dagsavisen i dag, at det å få renten og kronekursen ytterligere ned, er det viktigste i kampen mot arbeidsledigheten. Det er altså ved ytterligere rentereduksjoner vi i første omgang skal ta ut den ledige kapasiteten i økonomien, ikke ved å sprengte ansvarlige budsjetttrammer, som tvert imot kan komme til å stoppe rentenedgangen og ødelegge den positive utviklingen som er i gang på det området. Det er dette jeg har vært nødt til å si fra om i den offentlige debatten, slik at alle skal være klar over Regjeringens prioritering. Innenfor disse rammene er Samarbeidsregjeringen innstilt på forhandlinger med opposisjonen i Stortinget for å bringe det reviderte nasjonalbudsjettet i havn innenfor ansvarlige rammene som kan bidra til rentereduksjon og kronekursreduksjon, og slik skape og sikre arbeidsplasser. Disse ansvarlige rammene må holdes. Det må en statsminister ha anledning til å si fra om i den offentlige debatt, uten at det fra hans side er en krisemaksimering. Jeg har også for så vidt registrert en tidligere statsminister som beklaget seg over at han ikke sa fra i tide. Jeg har valgt å si fra.

Carl I. Hagen (FrP): Betyr det siste statsministeren nå sa, at han er engstelig for at et opposisjonsparti i dag vil presse Regjeringen når det gjelder rammene, slik som Kjell Magne Bondevik presset Thorbjørn Jagland for noen år siden? Er han er redd for at noen skal være uansvarlige, slik som Kristelig Folkeparti var den gang da de presset frem urimelige påplussinger under revidert?

Jeg er glad for at statsministeren slår fast at det skal være ansvarlige rammene. Det må ses i sammenheng med landets situasjon i mai og juni. Det er klart at en ansvarlig ramme i mai–juni, med 20 000 flere ledige enn det som var meningen, og som var forutsatt, betyr en betydelig endring i forhold til hva som var en ansvarlig ramme i november. Er statsministeren enig i at det må være en ansvarlig ramme også i forhold til situasjonen på arbeidsmarkedet? Det må bl.a. være fornuftig å sette i gang en del bygg- og anleggsvirksomhet som kan få bygg- og anleggsarbeidere som i dag er ledige, tilbake i jobb. Det kan medføre økte bevilgninger som er fornuftige.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Ja, det er ansvarlighet i forhold til dagens situasjon jeg er opptatt av. Regjeringen har allerede varslet at vi i tilknytning til revidert nasjonalbudsjett også vil foreslå en del tiltak som kan motvirke ledigheten på kort sikt. Vi har sagt at det bl.a. kan være aktuelt, som også representanten Hagen nå var inne på, å stimulere byggevirksomheten som et ledd i dette. Men det må vi gjøre innenfor ansvarlige rammer som vi føler oss trygge på kan bidra til fortsatt rentereduksjon. Stopper vi den, har vi ødelagt mye i kampen mot arbeidsledigheten.

Jeg er ikke engstelig for at noen skal opptre som jeg gjorde våren 1997. Men det jeg er engstelig for, er at vi kan komme i en situasjon der et stortingsflertall vedtar store påplussinger uten at vi får flertall for inndekningen. Det er den situasjonen jeg må advare mot. I de budsjettene jeg selv har vært med på å legge fram, har det vært balanse mellom inntekter og utgifter.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A): Det er riktig at rentene går ned, men rentene går nå ned fordi arbeidsløsheten går opp, og fordi strømprisene er svært høye. Arbeiderpartiet vil aldri bidra til å bruke økende arbeidsløshet som et virkemiddel i den økonomiske politikken. Hovedutfordringen er å sørge for at vi har lave renter, at vi sikrer industriens konkurransevne, at vi har høy sysselsetting og samtidig lav arbeidsløshet, ikke at det er økende ledighet og tilbakegang i økonomien, som fører til at rentene går ned. Fordi Regjeringen reagerte altfor sent i kampen mot ledighet, er problemet at vi nærmer oss 100 000 arbeidsledige, og at tiltakene som nå kommer, er for svake og for små. Arbeiderpartiet vil selvsagt bare være med på å stemme for ansvarlige opplegg. Det har vi lagt fram hver eneste gang. Men vi kan ikke tvinges til å stemme mot forslag vi er for, for å redde en regjering vi er mot. Det jeg mener er uheldig, er at denne regjeringen lenge før sakene har kommet til Stortinget, har pisket opp stemningen på en underlig måte.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Renten går ikke ned fordi arbeidsledigheten går opp. Her velger jeg faktisk å høre mer på ham som fastsetter styringsrenten, nemlig sjefen for Norges Bank. I sin årstale var han klar på at Regjeringens stramme finanspolitikk har bidratt til rentereduksjonen. Nå har vi hatt tre av dem. Renten er 1 ½ pst. lavere enn da Stoltenberg var statsminister. I hans tid gikk renten bare en vei, nemlig oppover. Vi har fått den ned, og vi håper at vi skal bidra til å få den ytterligere ned, noe som er avgjørende i kampen mot ledighet.

Samarbeidsregjeringen vil ikke bruke arbeidsledigheten som virkemiddel, på samme måten som Arbeiderpartiet sier at de ikke vil bruke arbeidsledigheten som virkemiddel. Det er ikke noe særskilt for Arbeiderpartiet. Det er også vår politikk. Men nettopp fordi vi vil bekjempe arbeidsledigheten, som vi må frykte også kan bli enda høyere enn i dag, må vi nå sørge for at vi får renten og

kronekursen ytterligere ned. Jeg regner med at Stoltenberg er enig med sitt partimedlem Gerd Liv Valla, som sier at det er det viktigste i kampen mot ledighet.

Presidenten: Presidenten hadde oversett at Kristin Halvorsen også hadde tegnet seg til et oppfølgingsspørsmål, så det blir fire oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP): En av Regjeringens viktigste begrunnelser for å fortsette å ha et såkalt stramt budsjett, er at staten nå taper skatte- og avgiftsinntekter. Men det kunne kanskje være klokt av Regjeringen å skjele til hvorfor skatte- og avgiftsinntektene nå faller. Det kan kanskje først og fremst skyldes at flere arbeidsplasser går tapt, at flere bedrifter må gi opp osv. Det ville kanskje være fornuftig økonomisk politikk både på kort og lang sikt å stimulere til vekst i økonomien, bl.a. gjennom skatte- og avgiftspolitikken, som vil bidra til at vi får flere investeringer i nye og mer stabile arbeidsplasser.

Det er ikke nødvendigvis slik at den beste medisinen i den økonomiske utviklingen vi nå er inne i, er å dekke inn tapte skatte- og avgiftsinntekter gjennom et enda strammere budsjett. Det forundrer meg at Regjeringen fortsetter å tviholde på denne tankegangen, fordi det i realiteten betyr at det er økt ledighet som skal være grunnlaget for å få lavere rente.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg er enig i at i visse situasjoner kan en bruke skatte- og avgiftslettelser for å stimulere økonomien og bekjempe ledigheten. Men nå har vi altså gitt betydelige skatte- og avgiftslettelser – av noen blir vi kritisert for å ha gitt for mye – og vi har ingen planer i forbindelse med revisjonen av budsjettet om ytterligere å øke på det punkt. Men vi er villige til å se tapte skatte- og avgiftsinntekter i forhold til det som ble budsjettert, i forhold til konjunktursituasjonen. Derfor er det ikke sikkert det blir riktig som Siv Jensen forhåndsprognoserte, at vi strammer ytterligere til i budsjettet for å dekke inn alle tapte skatte- og avgiftsinntekter, som det ligger an til på runn av konjunktursituasjonen. Vi skal ...

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp): Ledigheten opptar folk i denne sal. De ønsker en aktiv holding fra Regjeringen når det gjelder å bekjempe ledigheten.

Jeg er klar over at Regjeringen nå må balansere den økonomiske situasjonen, men da må den også vise noen av de valgene en må gjøre, f.eks. mellom skattelette eller lokal velferd. En må forholde seg til at en samlet industri nå etterlyser langsiktighet, og at folk etterlyser en styrking av den lokale velferden. Jeg opplever at statsministeren går i strupen på opposisjonen hver eneste gang, nå sist i dag igjen om skattefritak knyttet til barnehager.

Mitt spørsmål er egentlig: Hva vil en mindretallsregjering som statsministeren representerer, bidra med for

å prøve å komme fram til brede forlik bl.a. om ledighetsproblematikken, om industripolitikken og velferden lokalt, og for den saks skyld også når det gjelder barnehagene? Folk forventer at en regjering som ikke sitter med flertall i denne sal, faktisk også sjøl bidrar med noe for å oppnå gode forlik på vegne av de problemene landet sliter med.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder barnehagesaken, har vi bidratt gjennom å legge fram en melding, som vi ble bedt om – vi har lagt fram konsekvensanalyser av forliket mellom de fire partiene i Stortinget, vi har lagt fram det vi mener er best for å få full barnehagedekning og lavere priser, som er vårt mål – og så er vi villige til å forhandle med opposisjonspartiene på det grunnlaget.

Det er klart våre partier i Stortinget vil bli utstyrt med forhandlingsfullmakter for på dette grunnlag å finne fram til den beste løsning. Jeg håper at ikke opposisjonen har låst seg fast til det en skrev i finansinnstillingen når det gjelder skattelettelser for de som har mest fra før, til gratis barnehageplass, men at en kan diskutere i hvert fall utformingen av det, slik at det ikke får for store uheldige virkninger.

Ellers er det helt riktig som representanten Arnstad sier, langsiktighet for næringslivet er viktig. Ikke minst er langsiktighet viktig for å få ned renten og kronekursen, som alle er enige om er det viktigste i kampen mot ledigheten. Det vil vi bidra til gjennom å forhandle med opposisjonen om revidert nasjonalbudsjett, og velferden i kommunene blir prioritert, ikke minst når vi legger fram kommuneøkonomiproposisjonen.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgings spørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg forundrer meg over den måten som statsministeren viser muskler på overfor stortingsopposisjonen. Barnehageavtalen ble jo vedtatt i fjor i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, og den gangen forsikret statsministeren om flere ganger i Stortinget – det har vi referat fra – at Regjeringen selvsagt kom til å følge opp de vedtakene som Stortinget gjorde. Er det ikke rett og slett slik at det var hvis Regjeringen da ikke var innstilt på å følge opp denne barnehageavtalen, at statsministeren burde satt foten ned, og ikke nå?

Så forundrer jeg meg også over den tonen som statsministeren tar i forhold til opposisjonen, for det virker nå som om utfordringen går like mye til alle opposisjonspartiene i forbindelse med den økonomiske politikken. Men sannheten er jo at Regjeringen har laget en budsjettavtale med Fremskrittspartiet, og det er Fremskrittspartiet som sammen med regjeringspartiene står bak den økonomiske politikken som f.eks. Kommune-Norge nå sliter med. Så vidt jeg husker fra denne budsjettavtalen, var det også en rekke punkter der Regjeringen skulle komme tilbake og kvittere ut i forhold til Fremskrittspartiet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Er det slik at Regjeringen kommer til å gå først til Fremskrittspartiet når den skal skaffe seg flertall for revidert?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder barnehageavtalen, ble vi bedt om av de fire opposisjonspartiene å legge fram en melding hvor vi skulle utrede en del forhold, og da var det naturlig at vi gjorde det. Jeg har ikke snakket om å sette foten ned eller spisse til situasjonen når det gjelder barnehagemeldingen. Det er en misforståelse. Det jeg har sagt, er at vi må si fra om økonomisk ansvarlige rammer i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Barnehagemeldingen er vi villig til å forhandle om, og grunnen til at det kunne være klokt å vente til nå før en konkluderer i disse spørsmål, er at det er et avvik mellom det som står i finansinnstillingen om skattefritak for arbeidsgiverbetalt barnehage, og det som står i selve barnehageavtalen. Arbeiderpartiet har jo lagt til grunn en annen forståelse enn SV. Så dette bør kunne gi rom for forhandlinger.

Når det gjelder revidert, er det naturlig at vi først snakker med dem som vi vedtok budsjettet sammen med, dvs. Fremskrittspartiet subsidiært. Men de har gitt uttrykk for et syn på rammene for dette budsjettet, som gjør at vi kanskje må snakke med andre partier.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg har egentlig en rekke utenrikspolitiske spørsmål som jeg godt kunne tenke meg å ta opp med statsministeren.

Når det gjelder situasjonen i Irak, har man sondert med Norge om vi vil stille i såkalte stabiliseringsstyrker. Dette er imidlertid en sak som jeg regner med blir forelagt Stortinget, hvis Regjeringen i det hele tatt kommer til å snuse på det. Jeg synes at det er unaturlig at et land som var imot en krig, sammen med en okkupasjonsmakt skulle stille seg til disposisjon for å delta – etter en krig som man mener ikke har hatt folkerettslig grunnlag.

Derfor hadde jeg isteden tenkt å rette søkelyset mot regjeringspartienes synspunkter på norsk EU-medlemskap, fordi utenriksminister Petersen, som også er Høyre-leder, på Høyres landsmøte nå forrige helg sa at Høyre er det eneste partiet i Norge med et avklart positivt syn på norsk medlemskap i EU – Norge må bli medlem så snart som mulig.

Hvis Høyres leder, utenriksministeren, står fast på dette, betyr det at Regjeringen Bondevik står foran en snarlig avgang. Hva er statsministerens kommentar til det?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Bare først når det gjelder Irak, siden Kristin Halvorsen var innom det. Vi skal selvsagt komme til Stortinget og dets konsultasjonsorganer på vanlig måte når en er kommet nærmere en beslutning omkring spørsmålet om deltakelse i stabiliseringsstyrken. Det vi allerede har gjort helt klart overfor dem som har henvendt seg til oss om dette, er at vi ønsker en FN-tilknytning. I alle fall må det som Norge eventuelt skal bidra med, være i overensstemmelse med folkeretten – in accordance with international law, som det gjerne heter på engelsk på dette punkt.

Når det så gjelder EU-medlemskap, vet vi at det splitter Stortinget. Det har det vært ulike syn på i de fleste regjeringer vi har hatt i moderne tid, faktisk også innad i ettpartiregjeringer, og jeg skjønner at det også er sterkt delte syn på det i Sosialistisk Venstreparti. Det synes jeg er greit, det må vi leve med. Vi har avklart under Semforhandlingene at hvis den saken blir satt på dagsordenen, på spissen i den forstand at et regjeringsparti tar opp forslag om å endre Norges tilknytningsform til EU, er grunnlaget for samarbeid over. Men Høyres leder, som samtidig er utenriksminister, har også gjort det klart at han ikke anser det som realistisk i denne stortingsperioden. Det skyldes vel situasjonen i denne salen, at det er andre partier som i tilfelle må være med og skaffe Høyre flertall for å starte denne prosessen. De er ikke beredt til det – først og fremst Arbeiderpartiet – og da er den saken uaktuell. Det kan selvsagt ikke hindre partiene i å delta i en Europa-debatt og fremheve sine synspunkter, det har vi gitt hverandre frihet til. Derfor arbeider denne regjeringen ufortrødent videre, og jeg regner med at saken ikke kommer på dagsordenen i denne stortingsperioden.

Kristin Halvorsen (SV): Det er litt pussig å høre statsministerens analyse av hva Høyre mener med «så snart som mulig», for når Høyre sier på sitt landsmøte at det er viktig for dem at Norge så snart som mulig blir medlem i EU, mens statsministeren regner med at det betyr at det ikke kommer noen initiativer i forhold til Regjeringen eller Stortinget, virker det jo nærmest som om Høyre flagger et EU-standpunkt som de ikke har tenkt å følge opp. Men det er opplagt at i det øyeblikket Høyre faktisk ville bruke muskler for å få til en ny EU-debatt og fulgte opp den i Stortinget og i regjering, ville denne regjeringens dager være talte. Jeg bare lurer på på hvilken måte statsministeren nå synes at det er rimelig at Høyre følger opp sin kamp for norsk EU-medlemskap. Er det slik at det er greit alle andre steder enn i stortings- og regjeringssammenheng?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Hvordan Høyre skal følge opp sitt programpunkt, det må være Høyres sak. Det blander ikke statsministeren fra et annet parti seg bort i i det hele tatt. Det er ikke noe pussig å høre min analyse av dette, for dette har jo Høyres leder selv sagt. Han sa i forbindelse med Høyres landsmøte at han trodde ikke denne saken kom opp for fullt i denne stortingsperioden, men de ville delta i en løpende Europa-debatt. Og det har jeg skjont at SV også ønsker. Selv om de har en programpost som sier nei til medlemskap, skal de tydeligvis sette i gang en prosess hvor det er mer åpent hva en skal komme fram til. Og jeg må jo si det er ganske dristig av SV å reise dette spørsmålet i forbindelse med regjeringssamarbeid. For nå har jo Kristin Halvorsen et erklært mål, å gå i regjering sammen med Arbeiderpartiet, men da kanskje ikke før etter neste valg. Og da vil trolig EU-saken kunne komme på dagsordenen for fullt – jeg har spådd en gang mellom 2005 og 2010. Hvordan skal da Kristin Halvorsen, kanskje som utenriksminister i en slik regjering, takle samarbeidet med

Arbeiderpartiet, hvis leder har sagt at han er entusiastisk tilhenger av EU? Hva slags regjeringsplattform skal det bli? Skal en gå fra hverandre dagen etter at man har dannet en regjering?

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A): Dersom Arbeiderpartiet bestemmer seg for å ta opp igjen spørsmålet om medlemskap, kan vi selvsagt bare sitte i en regjering som er samlet om det synet, for hvis en regjering skal forhandle om medlemskap og etterpå eventuelt anbefale et forhandlingsresultat, må det være en samlet regjering som står bak det. Og mitt inntrykk er at alle de partier som Arbeiderpartiet vurderer å sitte i regjering sammen med eller å samarbeide med i Stortinget på ulike måter, er innforstått med det. Så det kommer vi tilbake til i 2005 med kraft og tyngde. Og så får vi da avgjøre om tiden er inne til med full tyngde å reise EU-saken på nytt.

Jeg personlig mener at det er bra at vi nå får en EU-debatt, fordi det kan klargjøre og modne spørsmålet om vi på nytt skal reise saken i 2005. Det er mange grunner til det, men en av grunnene er at vi tilpasser oss EU hver eneste dag – alt fra rusbrus til økt arbeidsgiveravgift i hele Distrikts-Norge, til omorganiseringen av gassalget i landet vårt og til endringen av vår kraftlovgivning. Og mitt spørsmål er: Er statsministeren enig i at vi faktisk avstår mye selvråderett gjennom dagens EØS-avtale?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Vi var klar over at det ville være plusser og minuser ved en EØS-avtale. Etter mitt syn er plussene flere enn minusene – nå pekte representanten Stoltenberg på noen av minusene. Det har vært en klar fordel for Norge og norsk næringsliv å ha EØS-avtalen, på tross av noen problemer.

Men representantene Halvorsens og Stoltenbergs avklaringer nå har jo vært veldig interessante. For det Stoltenberg nå sa, var at det er bare en av to ting som kan skje etter valget i 2005 når det gjelder et eventuelt regjeringssamarbeid på venstresiden: Enten må Sosialistisk Venstreparti endre sitt syn, for regjeringen skal være samlet i EU-saken, eller så blir det ikke noe regjeringssamarbeid mellom Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Det var en nyttig avklaring, og så får vel da Sosialistisk Venstreparti valget: enten å endre syn eller ikke å gå i regjering. Så denne spontanspørreretimen har vært ganske interessant!

Presidenten: Carl I. Hagen – til oppfølgingsspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg vil få lov til å si at jeg er helt enig i det siste statsministeren nå sa.

Men jeg vil gjerne tilbake til det første spørsmålet fra Kristin Halvorsen, nemlig spørsmålet om Irak og eventuell norsk deltakelse i stabiliseringsstyrker. Ellers er statsministeren raskt ute med å komme med tilbud særlig når det gjelder humanitær hjelp mange steder, og det synes vi er positivt. Men han kunne også ha gjort det sam-

me når det gjelder å delta i stabiliseringsstyrker. Hadde den linje den norske regjering og alle de andre partier har ført, vært ført også av USA og Storbritannia og de øvrige, ville Saddam Hussein fortsatt vært en brutal diktator i Irak. USA og Storbritannia med støtte av Danmark, Island og flertallet av NATO-landene har sørget for at det nå er håp om å få demokrati i Irak.

Kunne ikke da statsministeren slå fast at det ville være naturlig hvis vi fikk en anmodning, at Norge deltok for å stabilisere situasjonen, eventuelt også med væpnede styrker, og for å kunne få til demokrati? Når vi ikke deltok i aksjonen, bør vi i hvert fall kunne delta i demokratibyggingen, også med styrker.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg synes nok ikke saken er så enkel som Hagen framstiller den nå. For det første må vi huske på at bakgrunnen for konflikten mellom verdenssamfunnet og Irak ikke var ønsket om et regimeskifte. Det kan vi ha i mange land, men folkeretten gir ikke anledning til å gå til krig mot vedkommende land av den grunn. Bakgrunnen var mulige masseødeleggelsesvåpen i Irak – vi må ikke helt glemme det. Så vidt jeg vet, er det foreløpig ikke påvist slike i det hele tatt. Det kan hende at det blir, men foreløpig er det ikke det. Så jeg mener at vårt standpunkt om ikke å støtte krigen, men ha fortsatt våpeninspeksjoner, var riktig.

Så når det gjelder stabiliseringsstyrken. Jeg tror det er viktig at en får en styrke som kan stabilisere situasjonen for å nå fram med humanitær hjelp effektivt, og for å sørge for gjenoppbygging og en prosess mot demokrati. Men det må være helt klart at hvis vi skal bidra, må det være i samsvar med folkeretten, og vi må ikke få status som okkupasjonsmakt. Det vil være folkerettslig problematisk og skape presedens for Norge som vi ikke kan ta innover oss. På det grunnlaget vil vi vurdere henvendelsene og konsultere Stortinget.

Presidenten: Bjørn Jacobsen – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørn Jacobsen (SV): Eg skal òg følgje opp dette med styrkebidrag i Irak. Det er vel ingen tvil om at det ikkje finst noko folkerettsleg grunnlag for at Noreg sender militære styrkar for å hjelpe USAs okkupasjon no. Det vil jo heilt klart vere eit brot med norsk tradisjon.

No seier statsministeren at han kan godta enkelte styrkebidrag. Kunne han sagt litt meir om korleis? Han seier også – heldigvis – at det skal vere i ly av folkeretten. Men dei problema som reiser seg for Noreg her, på kva måte synest statsministeren det er naturleg å seie frå til USA om det, f.eks. i dei kommande møta med president Bush? Vil ein då tydeleg seie frå om dei problema som Noreg heilt klart er oppe i her?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Svaret på det siste spørsmålet er ja. Det er klart at i samtaler med president Bush i Washington om ca. 14 dager vil dette være et naturlig tema, og jeg vil understreke at skal vi bidra, må det være i samsvar med folkeretten.

Det er ikke for oss snakk om å hjelpe USA og Storbritannia som okkupasjonsmakter. Jeg sa nettopp i det foregående svar at vi ikke kan te oss slik at vi blir en okkupasjonsmakt – det må være klart i henhold til fjerde Genève-konvensjon.

Men jeg tror Jacobsen skal være litt forsiktig med å si at ethvert bidrag er folkerettsstridig – det er nok noe mer nyansert enn som så. Hvis det f.eks. blir et FN-vedtak, eller en irakisk overgangsadministrasjon anmoder om bidrag, er det ikke noen særlig tvil om, tror jeg, at det vil være et folkerettslig grunnlag. Det kan også være andre folkerettslige grunnlag. Men dette vil vi jobbe med før vi tar endelig standpunkt til om vi kan bidra.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Sylvia Brustad (A): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

I disse dager får de fleste av oss strømregninga i posten. Det er godt kjent at veldig mange fikk problemer med den som kom i januar, og den som kommer nå, kommer sannsynligvis for veldig mange til å være betydelig høyere.

I går kunne NRK Dagsnytt melde at bare i Hafslund har 60 000 strømkunder fått betalingsutsettelse, og 17 000 strømregninger er sendt til inkasso. Dette viser med all tydelighet at situasjonen er meget alvorlig, men det virker ikke som om Regjeringa ennå har tatt dette innover seg.

Steensnæs, som er ansvarlig på dette området, har lenge bagatellisert situasjonen. Han har avvist det som nå har skjedd, og har henvist folk til sosialkontoret. Derfor har stortingsflertallet en rekke ganger nå vært nødt til å gripe inn for å hjelpe dem med størst problemer.

Mitt spørsmål er: Hvor alvorlig må situasjonen bli for at Regjeringa skal ta alvorlig innover seg?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Regjeringen har for lengst tatt alvorlig innover seg, så sånne beskyldninger er det helt unødvendig å komme med. Det tror jeg representanten Brustad godt vet. Statsråd Steensnæs har ikke bagatellisert situasjonen, og han har ikke generelt henvist folk til sosialkontoret. Men vi har faktisk en sosialhjelpslovgivning som gjør at de som kommer opp i alvorlige problemer, kan henvende seg dit, og de kan få støtte etter bestemte kriterier. Det betyr selvsagt ikke at alle som har fått en høy strømregning – noe de fleste av oss har registrert – skal løpe til sosialkontoret. Det er jo som kjent vedtatt flere ordninger for å bidra til å avhjelpe denne situasjonen. 60 000–70 000 har fått betalingsordninger hos kraftselskapene. Det er utmerket – det var jo en del av tiltakspakken, og det skal ikke framstilles som noe negativt at en har fått betalingsordninger som gjør at en kan klare å komme gjennom en fase med ekstraordinært høye strømregninger. Videre er det som kjent vedtatt ordninger når det gjelder bostøtte. Det er satt i gang forsterkede informasjonstiltak for at en kan orientere seg på kraftmarkedet i retning av gode økonomiske ordninger, og vi kartlegger nå de økonomiske konsekvensene

for kommunene av den ekstraordinære situasjonen og sosialkontorenes situasjon i denne sammenheng. Det vil vi komme tilbake til i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Sylvia Brustad (A): Saken her er at det som har skjedd av positive ting for å hjelpe folk med strømregninga, hvor mange har problemer, har ikke skjedd på grunn av Regjeringa, men jeg vil si at det har skjedd på tross av Regjeringa. For Regjeringa har i denne saken blitt drevet fra skanse til skanse, og det er faktisk slik, og det kan statsministeren lese i referatet, at Steensnæs har stått i denne salen og sagt at det var ingen grunn til å forvente at strømprisene skulle stige opp mot 30 pst. Nei, de har steget betydelig mer enn det, langt mer enn 30 pst. Derfor er en nødt til å ha aktive tiltak for å hjelpe folk som nå har problemer, men en må også gjøre det en kan for å unngå at lignende situasjoner oppstår. Jeg ser ingen tiltak som monner for å øke kraftutbygginga. Det er faktisk hovedgrunnen til at vi er i denne situasjonen, og vi må nå gjøre det vi kan for å unngå at denne situasjonen vil vedvare til sommeren, til neste vinter. Det er en risikosport utelukkende å satse på værgudene, slik Regjeringa nå legger opp til. Spørsmålet er: Er statsministeren nå tilfreds med situasjonen slik den er, eller vil han foreta seg noe som betyr noe for å øke kraftutbygginga?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det er jo selvsagt heller ikke riktig at det som har skjedd, ikke har skjedd på grunn av Regjeringen, men på tross av Regjeringen. Jeg er klar over at representanten Brustad mener at hver gang hun sitter i regjering, har vi en veldig handlekraftig regjering, tross all kritikk hun fikk, og når hun er i opposisjon, er det en tafatt regjering, men en handlekraftig opposisjon. Dette blir for lettvent og for lett gjennomskuelig. Regjeringen tok initiativ. Så får vi akseptere at Stortinget på noen områder ville gå lenger, og så får de da sørge for inndekning av det. Det skal bli interessant å komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett og se om Arbeiderpartiet da virkelig prioriterer kampen mot ledighet, og redusert rente som et ledd i det.

Jeg skjønner jo at representanten Sylvia Brustad vil tilbake til den gamle kraftsosialistiske tenkning – det må vel være det som ligger bak når hun etterlyser store kraftutbyggingsprosjekter. Vi har faktisk fremmet ett, hvor vi prøver å forene kraftbehovet med miljøvern hensyn, Sauda-utbyggingen. Regjeringen har gjort mye når det gjelder å framskaffe alternativ energi, forskning og utvikling på det området, men jeg trodde representanten Brustad stod bak Stoltenbergs utsagn om at de store kraftutbyggingenes tid er forbi.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV): Det er mange med dårlig råd som har fått det vanskeligere under regjeringen Bondevik. Det dreier seg både om arbeidsledige, folk på trygd

og nå også om mange av dem som må gå på sosialkontoret for å få hjelp med strømregningen. Regjeringen har sendt ut et rundskriv etter at Stortinget påla dem det, for å hjelpe folk slik at de skulle slippe å selge en bil de måtte ha for å komme på jobben, eller slippe å bruke opp sparepengene til barna sine. Allikevel greide Regjeringen å sende ut et rundskriv som var slik at samtlige sosialsjefer jeg har snakket med, og det er ikke få, sier at dette rundskrivet jo faktisk er strengere, slik at det vil være færre som får hjelp med dette, og at Regjeringen i praksis har strammet inn. Mener Regjeringen at alle disse sosialsjefene faktisk tar feil? Og hvis det er slik at det viser seg nå at praksisen blir strammet inn, og at folk ikke får den hjelp som Stortinget har lovet, og som Regjeringen har lovet, vil da Regjeringen endre rundskrivet og sørge for at folk faktisk får hjelp?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Representanten Karin Andersen snakker om dem med dårlig råd – jeg vet at hun har et oppriktig engasjement på det. Jeg ber om å bli trodd på at det har jeg selv, og derfor var noe av det viktigste for meg da vi dannet Samarbeidsregjeringen, at jeg ville forplikte den til å legge fram en handlingsplan i kampen mot fattigdom i Norge. Det har vi gjort, som den første regjering i Norge, og det er jeg glad for. Så kan vi diskutere omfanget, om det er godt nok, men dette er faktisk også et personlig engasjement for min del. Det ber jeg om å bli trodd på. Rentereduksjon hjelper også i husholdningene, betydelig selvsagt dem med lån.

Når det gjelder dette rundskrivet, kan ikke jeg diskutere detaljene i det her. Jeg har registrert at det er en diskusjon rundt det. Men vi kunne jo selvsagt ikke med et rundskriv oppheve sosialhjelpsloven. Rundskrivet skulle presisere hvordan sosialhjelpsloven skulle anvendes også overfor dem som henvendte seg på grunn av høye strømregninger. Loven er den samme som før.

Presidenten: Signe Øye – til oppfølgingsspørsmål.

Signe Øye (A): Jeg regner med at de fleste husker de store lovnadene fra Regjeringen om å få hjelp til å betale strømregningen i vinter, og Regjeringens svar, som var 700 kr til alle som fikk bostøtte. Arbeiderpartiet foreslo 2 500 kr, nesten en firedobling, og fikk flertall for det. Men i tillegg foreslo vi at flere skulle omfattes av bostøtteordningen. Det gikk også Regjeringen imot. Samtidig bevilget vi mer penger til kommunene, noe Regjeringen også gikk imot. Så statsministeren kan ikke komme og si at her har man tatt mange grep. Nå ser vi at økningen i kommunene på sosialbudsjettene er dramatisk, fordi folk trenger hjelp til strømregningene sine, og de har krav på det. Moss kommune har måttet ut med 60 pst. mer i støtte til strøm i forhold til i fjor, 20 pst. mer både i Oslo og Stavanger, og nå kommer nye regninger, høye regninger som skal betales. Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvordan har han tenkt å gi kommunene hjelp til å takle de problemene som de nå sliter med?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det må jo selvsagt skje gjennom kommuneøkonomien. Jeg har registrert at det har vært en debatt om at disse pengene foreløpig ikke er kommet ut til sosialkontorene, og at Regjeringen er blitt beskyldt for trenering av stortingsvedtak. Det er ikke riktig. En har anvist overfor sosialkontorene hvordan de skal forholde seg til dem som henvender seg dit på grunn av høye strømregninger. De skal selvsagt følge loven også overfor disse, som en gjør overfor alle andre. Det skal ikke være noen forskjellsbehandling i så måte. En har presisert at det ikke er rimelig å kreve eiendeler solgt eller barns sparepenger brukt. Så skal sosialkontorene betale ut i tråd med det. Når Regjeringen foreløpig ikke har sendt pengene til kommunene, er det fordi fylkesmennene skulle innhente en oversikt over behovene i de ulike kommunene. De aller siste oversiktene er, så vidt jeg vet, i ferd med å komme inn, og da har en grunnlag for å gjøre noe i forhold til kommunene. Men det betyr ikke at sosialkontorene skulle la være å betale ut til dem som ifølge sosialhelseloven har krav på støtte.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa – til oppfølgingsspørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg finn å måtta gjera statsministeren merksam på to ting. Det eine er i forhold til det rundskrivet som Regjeringa vart pålagt å senda ut. I den samanhengen var Stortinget svært nøye med at ein ikkje skulle sjå vekk frå lov om sosiale tenester, men bad om ei presisering om at kommunane på si side måtte vera rause i forhold til den spesielle energisituasjonen som no er. Eg vil oppfordra statsministeren til å sjå veldig nøye på det. Dersom ikkje, kan han faktisk risikera at tiltaksplanen hans mot fattigdom i løpet av 2003 vil resultera i fleire fattige i dette landet og ikkje færre.

Så har det kome alvorlege signal frå Høgres landsmøte om at det ikkje er dei som har betalingsproblem i dette landet, Høgre er oppteke av. Vil statsministeren stadfesta at han tek ein grundig runde i revidert nasjonalbudsjett òg når det gjeld pengar til kommunane, for å følgja opp dette?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg må igjen presisere at sosialkontorene selvsagt skal holde seg til loven, og i rundskrivet presiserte en i tråd med ønsker fra Stortinget at det kan være rimelig å benytte lovens adgang til å lempe på de generelle krav om at alle inntektsmuligheter skal være prøvd, ved at det ikke – og jeg presiserer – er rimelig å kreve eiendeler solgt i en slik ekstraordinær situasjon, eller barns sparepenger brukt. På det grunnlaget regner jeg med at sosialkontorene håndterer situasjonen, og som sagt, når det gjelder pengene til kommunene, måtte vi først få en oversikt fra fylkesmennene før vi kunne effektuere. Men dette kommer vil tilbake til i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Industrien sliter, ledigheten øker, og så langt har Regjeringen valgt å forholde seg passivt og vente på at det stramme budsjettet skal få renta ned. Imens etterlyser industrilederne myndighetenes engasjement for en målrettet næringslivssatsing. Det at man ikke ønsker å satse mer midler nå, er nå én ting, men det som forunder Senterpartiet, er likevel at Kristelig Folkeparti er med på å foreslå strukturelle endringer i primærnæringene som bare kan ha sentralisering og redusert sysselsetting som resultat.

Fiskeriministeren har fremmet en strukturmelding om kystfiskeflåten som i praksis åpner for omsettelige kvoter, og som kan vanskeliggjøre rekruttering. I avisene diskuterer statsråden om det blir over eller under 1 000 fiskere som må ut av næringen. Landbruket får intet gehør hos staten for ønsket om å satse på en næringsutvikling, men tvert imot vil den vingeklippe forhandlingsretten og forskuttere WTO-forhandlingene før vi vet resultatet. Hvordan kan statsministeren og Kristelig Folkeparti sitte rolig og bidra til en næringspolitikk overfor primærnæringene som kan bety at kyst- og distriktsbosettingen trues?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det blir ikke riktigere om det blir gjentatt at Regjeringen er passiv eller sitter rolig. Maken til svartmaling som det jeg nå hørte fra Senterpartiets nye parlamentariske leder, hadde jeg faktisk ikke ventet. For det første har jeg gjort rede for at i tillegg til en finanspolitikk som kan bidra til redusert rente- og kronekurs og dermed skape og sikre arbeidsplasser, vil vi også foreslå tiltak i den kortsiktige kampen mot ledigheten. Det kommer vi tilbake til i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Men i motsetning til enkelte andre partier må vi innpasse det i ansvarlige rammer.

Når det gjelder primærnæringene, fører Regjeringen en aktiv politikk for at de som jobber der, skal få en trygg og god arbeidsplass. Nå er fiskeriministeren til stede her og kan sikkert gå mer i detalj om det representanten Arnstad så vidt var inne på. Men det vi er ute etter, er å skape lønnsomme arbeidsplasser, både i selve fiskerinæringen og i fiskeindustrien. Da kan en ikke motsette seg enhver strukturendring. Det avgjørende er å få en robust næring som holder, og det er Regjeringens politikk.

Når det gjelder omsettelige kvoter, har det dessverre vært mye desinformasjon i media, men det vil statsråd Ludvigsen kunne ta seg av.

Når det gjelder landbruksnæringen, får jeg, siden landbruksministeren ikke er til stede, gjøre representanten Arnstad oppmerksom på at det siste jordbruksoppgjøret har gitt bøndene en god inntektsutvikling det siste året. Tall fra Budsjettmemnda tyder, så vidt jeg vet, på en inntektsøkning på ca. 13 pst. Det er klart over det andre grupper har hatt, men jeg synes det var rimelig denne gangen fordi det har vært en dårligere inntektsutvikling i mange forutgående år. Da må ikke representanten Arnstad komme og beskyldte Samarbeidsregjeringen for ikke

å ville føre en landbrukspolitikk som skal sikre lønnsomhet i landbruksnæringen.

Når det gjelder Verdens handelsorganisasjon, er det et fenomen vi alle må forholde oss til, enten en liker det eller ikke. Vi forsøker å skape en overgang til det som kan komme derfra, som blir så skånsom og robust som mulig.

Marit Arnstad (Sp): Jeg registrerer at statsministeren oppfatter mine synspunkt som svartmaling. Det gjør ikke folk langs kysten. Det gjør ikke fiskerne som er sterkt bekymret over den strukturmeldingen Regjeringen har lagt fram, og som skjønner at det eneste partiet i Stortinget som kommer til å støtte det, er Fremskrittspartiet. Det gjør ikke bøndene som ønsker seg en satsing på næringsutvikling knyttet til gårdens ressurser, og som opplever at de på en måte møter et avslag hos staten i forhold til sine krav. Det gjør ikke de bøndene som ønsker å satse videre innenfor landbruksnæringen, og som opplever at Regjeringen nå kan komme til å forskuttere et WTO-resultat man foreløpig ikke vet hva blir. De opplever det ikke som svartmaling. De opplever det som realiteter. Og spørsmålet mitt er: Hvorfor vil Kristelig Folkeparti føre en politikk overfor primærnæringene som kan bidra til sentralisering og redusert sysselsetting, og det eneste partiet som vil støtte dette i Stortinget, er Fremskrittspartiet?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Den siste bemerkningen gir ingen grunn til å trekke tilbake bemerkningen om svartmaling. Tvert imot – den ble bare forsterket. Regjeringen ønsker å føre en politikk overfor primærnæringene som gjør at det blir lønnsomt å jobbe både i fiskerinæringen og i fiskeriindustrien langs kysten – kysten kjenner jeg relativt godt, jeg er selv født og oppvokst der – og som fører til en utvikling også for landbruket som gjør at det blir robust og kan møte de utfordringene vi får fra bl.a. Verdens handelsorganisasjon. Vi kan ikke lukke øynene for at det kan komme utfordringer der. Vi vet ennå ikke hvordan de konkret blir utformet, men vi vet at de kommer. Det ville være temmelig naivt å lukke øynene for det.

Jeg engasjerte meg faktisk ganske mye i det siste landbruksoppgjøret. Jeg har ganske god kontakt med landbrukets organisasjoner, og jeg har fått, om jeg skal få lov til å si det selv, ganske mye honnør for det resultatet. Nå skal vi snart inn i nye landbruksforhandlinger, så vi får se om vi også denne gangen kan komme fram til en avtale. Det er i hvert fall mitt ønske.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Åsa Elvik.

Åsa Elvik (SV): Eg har eit oppfølgingsspørsmål til fiskeriministeren.

Representanten Arnstad var inne på situasjonen i industrien og arbeidsløysa i landet og i fiskeindustrien spesielt. Finnmark fylkeskommune har dei siste dagane igjen mått påpeike samanhangen mellom situasjonen i industrien og dei veldig mange brota på leveringsfor-

pliktingane for trålarane. 700 personar i Finnmark er utan arbeid i dag som direkte konsekvens av at fiskeindustrien slit. Vi har sett at denne regjeringa ikkje har nokon strategi for å hjelpe fiskeindustrien på føtene, og at den tidlegare har gått imot eit forslag i denne salen i forhold til garantiordningar for industrien. Ein er heller ikkje interessert i å ta i bruk dei verkemiddel som ein faktisk har tilgjengeleg, som f.eks. leveringsforpliktingane. Det bidreg også til at situasjonen er veldig alvorleg.

Statsråden har sagt i to år at han skal sjå på situasjonen i forhold til leveringsforpliktingane. No lurar eg på: Har statsråden tenkt å gjere meir enn å sjå på situasjonen? Har han faktisk tenkt å handheve den kontrakten som leveringforpliktingane faktisk er?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er riktig som statsministeren sier, at det fiskerinæringen nå sliter med, er mangel på lønnsomhet. Vi ser at både i sildesektoren og i torskesektoren har prisene falt, og lønnsomheten har dermed falt. Det aktualiserer nødvendigheten av at vi gjør en del strukturelle grep knyttet til kystflåten. Det ligger en stortingsmelding til behandling i Stortinget, og jeg minner om at nettopp mangel på lønnsomhet har ført til at på 1990-tallet har 24 pst. av kystflåten blitt borte. På de siste 14 årene har rekrutteringen til kystflåten sviktet. I 1988 var én av tre fiskere under 30 år. I dag er det én av fem. Det er mangel på lønnsomhet, det er mangel på trygge og gode båter som har medført dette. Det forslaget vi har lagt fram, vil bidra til å avhjelpe det, og jeg minner om at det ikke er riktig, som det blir hevdet her, at fiskerne er sterkt imot dette. Norges Fiskarlag har gått inn for å anbefale at vi foretar strukturendringer og anbefalt at de selv skal finansiere det, og fiskarlaget i Finnmark bekla-ger sterkt hvis dette ikke blir vedtatt.

Presidenten: Odd Roger Enoksen – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Mitt oppfølgingsspørsmål går også til fiskeriministeren.

Strukturmeldingen vil vi få rikelig med tid til å diskutere i Stortinget, så jeg vil ikke komme inn på den. Det er et faktum at i dag er 7 av 23 filetanlegg i Finnmark i drift. Fra fylket hevdes det at dette har sammenheng med at så mange som 15 av 19 trålere i fylket bryter leveringsforpliktelsene. Åsa Elviks spørsmål og mitt spørsmål gjelder, i oppfølging til det Marit Arnstad spurte statsministeren om, hva Regjeringen og fiskeriministeren vil bidra med for å sikre industriens vilkår. Disse trålerne ble gitt konsesjon nettopp for å sikre industrien råstoff. Så bryter de disse forpliktelsene. Det ser fiskeriministeren på uten å foreta seg noe. Både det forrige og dette spørsmålet gjelder altså hva fiskeriministeren vil foreta seg i forhold til de trålerne som bryter leveringsforpliktelsene.

Statsråd Svein Ludvigsen: Mangelen på lønnsomhet og aktivitet i flere av filetbedriftene langs kysten er først og fremst knyttet til markedsforhold og mangel på

lønnsomhet og mangel på råstoff. Dernest er det slik at en del av de trålerne som ikke overholdt leveringsforpliktelsene, har misligholdt det over lang tid. Vi hadde et eierskapsutvalg som utredet forhold knyttet til det, og jeg har varslet at vi skal komme med tiltak. På lørdag, i Hammerfest – etter at jeg fra i dag av reiser med Hurtigruta langs Finnmarkskysten for å få førstehåndskunnskap – legger jeg fram et høringsutkast om nye forskrifter, slik at vi skal behandle reglene og håndheve dem ensartet. Det som har vært svakheten ved dagens leveringsbetingelser, har vært at enkelte saker har vært behandlet enkeltvis. Vi ønsker nå å innføre et regime som det både er mulig å håndheve, og som er tilpasset den strukturen som nå er i industrien, for nå gjelder det å redde restene av en filetindustri. I tillegg har jeg i disse dager innskjerpet overfor Fiskeridirektoratet viktigheten av å skjerpe kontrollen med deltakerloven.

Presidenten: Rolf Terje Klungland – til oppfølgings-spørsmål.

Rolf Terje Klungland (A): Jeg vil igjen stille statsministeren spørsmål. Det er interessant å høre på statsministeren når han bortforklarer at Regjeringen bruker ledigheten i sin politikk. For ikke lenge siden var nemlig olje- og energiministeren ute og oppfordret industrien til å stanse produksjonen for å selge strøm. Det sa han på bakgrunn av den strømkrisen som vi hadde i vinter. Industrien fulgte oppfordringen. De kastet arbeidsfolkene ut, tjente millioner og reddet Regjeringens strømsituasjon. Til nå i år har vi importert 4,6 TWh med kull og atomkraft. Hydro sier at det er slutt på investeringer i metallindustrien i Norge. Det er spesielt på grunn av at kraftbalansen er dårlig. Regjeringens svar har vært vindmøller. Hva vil Regjeringen foreta seg for at Norge fortsatt skal beholde industri- og arbeidsplasser og eksportinntekter?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det viktigste for å beholde industriarbeidsplasser er selvsagt å styrke norsk næringslivs konkurransevne. Det gjør vi ved å få kostnadene ned. Det gjør vi ved å få renta ned. Det gjør vi ved å få kronekursen ned. Det gjør vi ved å få lønnsutviklingen under kontroll. Vi ligger som kjent ca. 30 pst. over gjennomsnittet i våre konkurrentland når det gjelder lønnskostnader. Det går ikke i lengden hvis vi skal klare konkurransen. Derfor har Regjeringen invitert til og lykkes med å få i stand et inntektspolitisk samarbeid, som gjør at det ser ut til at lønnsutviklingen i år i hvert fall blir klart mer moderat enn sist år.

Vi bruker ikke ledigheten som et økonomisk-politisk virkemiddel. Det blir ikke riktigere uansett hvor mange arbeiderpartirepresentanter som gjentar det. Vi fører tvert imot en økonomisk politikk for å bekjempe ledigheten. Vi fører et inntektspolitisk samarbeid for å bekjempe ledigheten. Vi reduserer skatter og avgifter for å bekjempe ledigheten. Vi gir bedrifter økte muligheter til forskning og utvikling for å bekjempe ledigheten, og vi kommer til å komme med tiltak for å bekjempe ledigheten.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme. Vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Tore Nordtun til finansministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 10, fra representanten Ranveig Frøiland til olje- og energiministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 13, fra representanten Lena Jensen til utdannings- og forskningsministeren, bortfaller, da spøreren ikke er til stede.

Spørsmålene 22 og 23, fra henholdsvis representantene Øyvind Korsberg og Berit Brørby til miljøvernministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til statsministeren:

«Statsministeren har gått offentlig ut og bedt landets ordførere engasjere seg mot det barnehageforliket som Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet inngikk i Stortinget 21. juni 2002. Dette har naturlig nok medført sterke reaksjoner.

Kan statsministeren utdype hva hensikten med disse uttalelsene var, og hvorfor han nå ønsker å gå bort fra Kristelig Folkepartis valgløfter i barnehagepolitikken?»

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Siden barnehagesaken også har med lokaldemokrati å gjøre, var det naturlig for meg å omtale den i mitt foredrag om lokaldemokratiet på ordførerkonferansen til Kommunenes Sentralforbund. Jeg avsluttet med å si at saken trenger et sterkt engasjement fra Kommune-Norge. Og det har vi fått. Flere ordførere og andre lokalpolitikere har engasjert seg. Det er bra.

For øvrig har jeg ikke tenkt å gå bort fra de mål for barnehagepolitikken som jeg selv og Kristelig Folkeparti la fram før valget.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Det er jo slik at disse ordførersamlingene er svært viktige fora. Det er lederne ute i kommunene som skal iverksette, og som vi på Stortinget er helt avhengige av hvis våre planer om full

barnehageutbygging og en halvering av barnehageprisen skal iverksettes.

Det svaret som landets statsminister nå gir, kan jo tyde på at han er blitt noe feiltolket i media. Men jeg har lyst til å si én ting, og det er at det vi har sett etter det utspillet, har vært med på å forverre klimaet i forhold til de partiene som har undertegnet avtalen i Stortinget. Jeg har lyst til å si at Arbeiderpartiets utgangspunkt er – og jeg som har jobbet med denne saken gjennom mange år, mener også det personlig – at av hensyn til alle de foreldrene som sitter og venter på en barnehageplass og det at prisen skal gå ned, hadde Stortinget faktisk vært tjent med at vi kom til en enighet med Regjeringen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det siste er jeg helt enig i, og det har vi invitert til. Vi ønsker forhandlinger med opposisjonspartiene i Stortinget om dette. Men vi kan jo ikke pålegge ordførere og lokalpolitikere munnkurv når det gjelder å si det de mener. Det ville være en underlig form for debatt. Kommunenes Sentralforbund har gitt Regjeringen sin fulle støtte i det vi har lagt fram. Det framgår av uttalelser fra direktøren for KS.

Jeg håper Arbeiderpartiet vil være åpne og ikke låse seg fast i de ulike deler av barnehagesaken. Jeg ser med interesse at LOs leder i dag uttaler til Aftenposten at hun er skeptisk til sider av barnehageavtalen, og spesielt til det som gjelder skattespørsmålet. Og så må jeg minne om at Karita Bekkemellem Orheim selv som statsråd i budsjettframlegget etter valget i 2001 uttalte at hun ikke vil anbefale maksprisordningen. Det er greit, det er lov å snu, men vi følger altså opp tidligere statsråd Bekkemellem Orheims syn.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Statsministeren vet utmerket godt at uansett om vi kaller det for maksimalpris eller om vi kaller det for en halvering av prisen, måtte vi ha funnet løsninger på utfordringene for de private barnehagene. Det er jo det som har vært problemet. Så uansett hva vi kaller denne ordningen, måtte vi ha funnet løsninger for de private barnehagene. Det er derfor situasjonen har vært mye enklere i Sverige, fordi hele barnehagesektoren der har vært offentlig – i motsetning til den norske, som består av halvparten private barnehager. Men det er jo det denne regjeringen ikke har villet gå inn på, og det er det som er beklagelig.

Jeg synes også det er beklagelig at statsministeren ikke ser alvoret i sine egne uttalelser til landets ordførere, at det er likegyldig hva en statsminister sier til lederne i landets kommuner. Da tror jeg Bondevik undervurderer litt sin egen rolle. Men jeg håper at vi klarer å komme fram til en enighet, og at vi legger ned en del av den argumentasjonen som vi har sett i media den siste tiden.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg ser ingen grunn til å trekke tilbake noe av det jeg sa på ordførerkonferansen. Jeg sa at vi trenger Kommune-Norges engasjement. De må få si hva de mener. Og det har de gjort – også arbeiderpartiordførere.

Når det gjelder å finne ordninger for private barnehager, er jeg helt enig med representanten Bekkemellem Orheim i at det er viktig. Og det har faktisk Regjeringen lagt opp til. Vi foreslår et lovmessig krav om likebehandling av offentlige og private barnehager i kommuner. Så det håper jeg vi kan bli enige om.

Men jeg må da tillate meg å sitere fra statsråd Bekkemellem Orheims proposisjon så sent som i oktober 2001 – altså etter valget. Da sa hun følgende:

«En særskilt vurdering har vært gjort av muligheten for å overføre hele finansieringsansvaret til staten for en periode og på bakgrunn av dette fastsette en maksimalpris. En slik modell vil ha noen fordeler. Når regjeringen allikevel ikke vil anbefale en slik løsning, skyldes det flere forhold».

Og så redegjør hun for det.

Dette er vi faktisk enig i. Og da skulle det være godt grunnlag for å nå en enighet også i Stortinget.

S p ø r s m å l 2

Fra representanten Tore Nordtun til finansministeren:

«Det arbeides nå med en gjennomføring av omorganisering av Toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning. Toll- og avgiftsdirektoratets arbeidsgruppe foreslo en kontrollenhet i Egersund, dette med bl.a. bakgrunn i de store fiskerihavnene, fergetrafikken samt de mange skipsanløp i Jøssingfjord og Rekefjord.

Kan statsråden stadfeste at Tollvesenets ekspedisjonsenhet i Egersund blir som foreslått av arbeidsgruppen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

S p ø r s m å l 3

Åslaug Haga (Sp): Mitt spørsmål til kultur- og kirkeministeren er følgende:

«Filmleieavtalen mellom kinoene og filmbyråene er innklaget for ESA. Avtalen er i dag en viktig årsak til at Norge har et stort antall små og mellomstore kinoer som kan tilby filmframvisning til samme pris som store kinoer i de større byene. En oppheving av filmleieavtalen vil føre til en konkurranse der store kinoer med høyt publikumstill vil favoriseres på bekostning av de små kinoene.

Hvordan vil statsråden forhindre kinodød samt sikre publikum tilgang til populære filmer til samme pris over hele landet?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg har med stor interesse følgd den pågåande saka om filmleieavtalen og ESA. Avtalen har ein svært viktig funksjon, særleg i forhold til dei minste kinoane. Eg kan opplysa om at eg tok opp spørsmålet om filmleieavtalen i eit møte med ESA tidlegare i vår. Eg gav då uttrykk for bekymring for dei kultur- og distriktspolitiske konsekvensane dersom ordninga ikkje blir ført vidare på ein eller annan måte. Filmleieavtalen er som kjent ein privatrettsleg avtale mellom Film&Kino og Norske Filmbyråers Foren-

(Statsråd Svarstad Haugland)

ing. Kultur- og kyrkjedepartementet er difor ikkje direkte part i saka.

Etter det eg kjenner til, er Film&Kino i gang med å vurdere alternativ til filmleigeavtalen for å sikra kinoane levering av film til akseptable vilkår som ikkje er i strid med EØS-avtalen. Eg håpar at partane finn fram til ein slik avtale som sikrar at det framleis vil vera eit godt kinotilbod i heile landet.

Elles vil eg minna representanten Haga om – som tidlegare kulturminister veit ho det sikkert – at det finst ei fordeling mellom staten og kommunane når det gjeld ansvar for filmpolitikk og kinopolitikk. Filmpolitikken som inneber stønad til produksjon av film, er eit statleg ansvar, medan ansvaret for kinopolitikken gjennom lov om film og videogram er lagt til kommunane. Det er difor lite eg direkte kan gjera for å sikra at kommunane ikkje legg ned kinoar.

Åslog Haga (Sp): Da EØS-avtalen ble vedtatt, ble den vedtatt som en relativt snever handelsavtale. Så har dynamikken i avtalen gjort at den nå omfatter stadig nye områder. Det vi ser i forhold til filmleieavtalen, er at EØS-avtalen ikke bare griper inn i kulturpolitikken, men også i distriktpolitikken. Dette mener jeg illustrerer en meget betenkelig side ved EØS-avtalen.

Det er riktig som statsråden sier, at man har hatt en arbeidsfordeling mellom stat og kommune når det gjelder kinoer. Spørsmålet er nå om vi får en så elendig avtale, om vi får så dårlige løsninger på dette området at det blir nødvendig for staten å gå inn og se på hvordan man kan opprettholde kinoene rundt omkring i landet sånn at folk faktisk får et likeverdig tilbud.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hun må da nødvendigvis ha en mer offensiv holdning til hvordan man skal greie å sikre at folk i hele landet får et likeverdig filmtilbud, enn å vise til at det er en arbeidsfordeling mellom stat og kommune?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg oppfatar faktisk Senterpartiet som eit parti som er oppteke av den kommunale fridomen, og at det skal vera ansvarsfordeling mellom kva staten skal gripa inn i, og kva kommunane skal ha ansvaret for. Det har i alle fall vore eit syn som eg, kanskje i forvilling, har teke inn over meg.

Eg vil òg minna om at eg har dei same verkemidla som representanten hadde då ho var kulturminister, i forhold til kva ein kan gripa inn i og gjera. Likevel tok eg dette opp då eg var på møte med ESA. Vidare vil eg minna om at grunnen til at dette blir ei sak i ESA, er at det er krefter i Noreg som melder dette inn. Dei som lagar problem for oss, er altså norske motkrefter. Der har vi ein jobb å gjera.

Eg kan nok òg dela frustrasjonen i forhold til at subsidiaritetsprinsippet ikkje alltid er like tydeleg i alt som blir gjort i Brussel, men eg trur som sagt ein klarer å finna fram til nye ordningar som sikrar kinoane. Det er i alle fall mitt inntrykk etter den samtalen eg hadde med ESA,

at viljen var til stades. Men som ikkje direkte part kan ikkje eg gripa direkte inn i saka.

Åslog Haga (Sp): Statsråden har sjølsagt rett i at Senterpartiet er opptatt av det lokale sjølstyret. Det har vi vært, og det skal vi være. Men problemet er at det stadig dukker opp nye utfordringer for lokaldemokratiet, og det er lite penger til rådighet. Det vil også være situasjonen i forhold til det å sikre kinoene.

Men dette er en ganske interessant affære. Jeg erkjenner sjølsagt at staten her ikke er direkte part i forhandlingene som pågår i Brussel. Samtidig griper dette spørsmålet dypt inn i den norske kulturpolitikken. Derfor er det interessant å høre hvilken rolle statsråden oppfatter at hun har i forhold til denne prosessen, og om hun ikke i større grad burde kunne bruke boksehansker i forhold til ESA enn det ser ut til at hun har gjort. Hun sier at hun har tatt opp saken, men statsråden gir ikke inntrykk av at hun har kjørt saken hardt i forhold til ESA. Hvilket handlingsrom mener statsråden at hun har i denne saken og i forhold til EØS-avtalen?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg har, som sagt tidlegare, ikkje andre boksehanskar enn dei representanten Haga hadde som kulturminister. Ho kunne heller ikkje gjort noko anna enn det eg gjer no.

Eg har vore i samtale med ESA, og ESA er godt representert med Noregs-kjennarar, så dei kjenner til dei geografiske og kulturmessige utfordringane vi har for å få eit godt tilbud over heile landet. Eg veit òg at Film&Kino er aktivt i gang med å sjå på alternativ slik at ein kan oppretthalda eit godt kinotilbod.

Eg kjem til å halda meg orientert, men eg er nøydd til å respektera den fordelinga vi har om kvar eg skal gripa direkte inn, og kvar det er dei kommunale styresmaktene som har det overordna ansvaret. Det er ikkje alltid like lett å halda fingrane av fatet, men vi er nøydde til å gjera det når vi veit at vi har fått kvart vårt ansvarsområde. Eg er oppteken av at det skal vera eit godt kinotilbod i heile landet. Og som ein person som er oppvaksen på landsbygda, er eg klar over at det er heilt nødvendig med andre tiltak i forhold til distriktskinoane enn i sentrale strom. Og det håpar eg inderleg òg skal vera framtida for norsk kinopublikum.

Spørsmål 4

Modulf Aukan (KrF): «I Verdens Gang av 3. april d.å. er det heilsides annonse for tomatar under det norske varemerket «Gartner». Som kjent vert ikkje norske tomatar produserte på denne tida av året. Dermed er det rimeleg å forvente at desse annonsane hadde vore merkte med opphavsland. Dette minner om villeiande reklame.

Meiner statsråden at bruken av eit slikt varemerke, som er ein preferanse til norske varer, bør merkjast med opphavsland når produktet er importert?»

Statsråd Lars Sponheim: Først vil eg vise til det omfangsrrike svaret om merking av mat som eg gav i

Stortinget 27. mars i år på bakgrunn av eit Dokument nr. 8-forslag frå representantane Marit Arnstad og Åslaug Haga, der eg la vekt på at Regjeringa tek omsyn til forbrukarane sitt ønske om betre opphavsmarkering.

I forskrift 21. desember 1993 nr. 1385 «om merking mv av næringsmidler» – merkeforskrifta – finn vi reglar om merking av mat bestemt til frambod og visse aspekt ved presentasjon og reklame for mat. Forskrifta vart fastsett av Sosial- og helsedepartementet med heimel i næringsmiddelova.

Mellom anna seier forskrifta i § 5, «Prinsipper for merking, presentasjon og reklame», at merkinga ikkje skal villeie kjøpar med omsyn til maten sine eigenskapar, bl.a. opphav eller opphavsstad. Dette gjeld òg for reklame og presentasjon av mat.

Forskrifta blei endra med verknad frå 15. februar 2003, m.a. om merking av frukt og grønt. Det vart føydd til ny § 4a, «Opplysningsplikt ved frambud av ikke ferdigpakka næringsmidler», som seier at frisk frukt, bær, grønnsaker og poteter skal ha følgje av opplysningar om varenamn og opphavsland. Samtidig fekk § 21, «Navn, adresse og opprinnelse», eit nytt tredje ledd som seier at frisk frukt, bær, grønnsaker og poteter skal merkjast med opplysningar om varenamn og opphavsland.

Altså er det gjort klart at gjeldande reglar for frambod av og reklame for frisk frukt, bær, grønnsaker og poteter krev at opphavslandet blir oppgitt når ein presenterer vara for kunden i merking eller reklame.

Eg har sett den annonsen i VG 3. april som representanten Aukan viser til. Så langt eg kan sjå, fortel annonsen korleis tomatane skal oppbevarast og om eigenskapane til dei ulike tomatortane. Annonsen er generell, og den framhever ikkje på noko vis om tomatane er norske eller importerte.

Modulf Aukan (KrF): Det som eg merka meg da eg såg annonsen, var at ein brukar det norske varemerket «Gartner». Det er då rimeleg at ein oppfattar dette som eit norsk produkt, men i og med at det ikkje vert produsert norske tomatar på denne tida av året, seier det seg sjølv at dette er eit importert produkt.

Eg vil påstå at dette minner om villeiande reklame. Vi veit òg at kravet frå forbrukarorganisasjonar meir og meir går i retning av at ein skal ha moglegheit for å spora eit produkt. Det vil vera vanskeleg i denne situasjonen.

Vil statsrådens apparat følgje opp dette, slik at reklamen følgjer dei normene som er lagde?

Statsråd Lars Sponheim: Min vurdering av denne annonsen er nok litt annerledes enn representantens. Denne annonsen har stått i april i år. Vi vet at den norske sesongen er rett om hjørnet. Da velger altså dette store, viktige merket – som vel opprinnelig var et merke som gartnerne selv lagde gjennom Garnerhallen, senere solgt til Bama, og Gartner Norge står tungt bak – å gå ut med en generell informasjonsannonse om hvordan en skal oppbevare og ta vare på tomater, bl.a. ikke i kjøleskapet, for det er levende materiale. Det opplever jeg som god og fornuftig informasjon, rett i forkant av en norsk sesong.

Men vi ønsker definitivt – og det er Regjeringens politikk – at folk skal spise tomater hele året, for det er sunt og godt. Det bør også importeres mye tomater, så vi får tomater hele året. Uansett om det er norske eller utenlandske tomater, må vi ta fornuftig vare på dem. Da ser jeg altså at «Gartner»-merket ser seg tjent med å gi denne informasjonen, både om utenlandske tomater og om norske tomater.

Modulf Aukan (KrF): Dei siste åra har vi sett at importørane av til dømes tomatar set ned prisen i forkant av at dei norske produsentane kjem på marknaden med sine produkt. Dette har ført til at den tradisjonelle meirprisen, som norske produsentar er avhengig av for å kunne framby gode norske varer, kjem i fare. Her er merking med opphavsland òg eit stikkord. Eg synest at ein òg i høve til reklame bør søkja å vera mest mogleg sann. Eg føler at i denne samanhengen er ein ikkje det.

Så spørsmålet mitt vert: Vil statsråden òg sjå på denne problematikken med at ein kjem inn på eit tidleg tidspunkt med eit utalandsk produkt, slik at ein oppfattar det slik at det er eit norsk produkt, i og med at ein brukar det norske merket «Gartner»?

Statsråd Lars Sponheim: La meg først si at hadde dette vært reklame for et bestemt parti, et tilbud fra en norsk varekjede, eller i og for seg fra «Gartner», om tomater til salgs nå, skulle det vært opprinnelsesmerket. Men dette er en generell informasjon om hvordan man bør behandle tomater for at tomater skal smake best mulig, og nå er vi akkurat i overgangen mellom importsesongen og den norske sesongen. Dette er bra for alle som er glad i tomater, og det medfører – tror jeg – økt etterspørsel etter tomater.

Så har representanten helt rett i at vi stadig har en diskusjon om dette problemet akkurat i denne overgangen, for når norske tomater kommer på markedet i mai, kommer plutselig tollene på den importerte maten for at norske tomater skal ha en sjanse. Det er litt overgangsproblemer. Det er det i og for seg alltid når vi har et slikt regime. Når skal vi legge på tollene på importerte produkter for å lage et marked for den norske produksjonen? Det er én problemstilling. Men uansett: Hvis vi klarer å øke forbruket av tomater, som er bra for alle, er det også bra for den norske produksjonen.

S p ø r s m å l 5

Gunn Karin Gjøl (A): Jeg har et spørsmål til justisministeren:

«Ifølge Halden Arbeiderblad skal det nå utredes om byggingen av nytt fengsel i Halden skal tilbys private investorer i stedet for at staten skal eie og bygge selv. En slik ny utredning vil forsinke prosjektet med opptil ett og et halvt år, ifølge den nevnte avisen.

Mener statsråden det er forsvarlig å reversere byggeplanene for å få inn private aktører når dette prosjektet er helt avgjørende for å kunne redusere de lange soningskøene?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Stortinget åpnet i Innst. S. nr. 255 for 2001-2002 for at private kan bygge fengsler etter myndighetenes spesifikasjoner. I St.prp. nr. 1 for 2002-2003 går det fram at det både for Bergen fengsel og Halden fengsel legges opp til en prosess med åpen anbudsrunde etter at myndighetene har gjennomført prosjektering og fastsatt nærmere spesifikasjoner.

Konkurransetsetting på bygging av fengsler er nytt både for departementet og for Statsbygg. Privat finansiering av offentlige prosjekter går ofte under betegnelsen Offentlig Privat Samarbeid – OPS. OPS kan opptre i forskjellige varianter avhengig av bl.a. grad av innflytelse på sluttproduktet og ansvars- og risikofordeling mellom privat aktør og det offentlige.

Dersom intensjonene i en fullverdig OPS-modell skal innfris, må anbudet gå ut tidlig i prosjekteringsfasen med gode funksjonsbeskrivelser. Hensikten er da at privat aktør får innovasjonsmuligheter bl.a. på anleggets materialvalg m.m. Leietaker vil ved en slik modell også kunne legge en betydelig del av ansvar og risiko til den private aktøren.

Forsinkelsen som representanten Gjøl viser til, kan ha sammenheng med at bruk av den nevnte OPS-modell ville kunne ha ført til en del forsinkelse, fordi man da på gitte vilkår måtte ha omarbeidet løsningsbeskrivelsene, som er vanlig på statlig finansierte prosjekter, til funksjonsbeskrivelser.

Prosjektet har imidlertid kommet til et stadium der forprosjekt er lagt fram. Departementet slutfører i disse dager valget av modell for finansiering av Halden fengsel – og for så vidt også for Bergen fengsel. Det vil i denne sammenheng bli tatt hensyn til både ønsket om at man skal ha konkurransetsetting, og ønsket om å unngå forsinkelse i prosjektet. Ved å bruke det forprosjektmateriale som allerede er utarbeidet som anbudsmateriale, vil prosjektet kunne holde den tidsplan som det nå er lagt opp til.

Gunn Karin Gjøl (A): Jeg takker statsråden for svaret og vil gi uttrykk for at jeg synes det er betryggende at statsråden ønsker å opprettholde tidsplanen for bygging av fengslet i Halden. Det mener jeg er veldig viktig, fordi fengslet i Halden er av en slik størrelse at det vil ha stor betydning for om vi skal klare å løse de problemene vi har med soningskøer.

Men når vi er inne på dette med soningskøer, ønsker jeg igjen å utfordre statsråden. Vi hadde bl.a. et ganske gruffullt eksempel i Trondheim nå like før påske, der en voldsdømt begikk en ny voldtekt mens han ventet på soningsplass. Dette er noe som folk flest mener er helt uakseptabelt, og som på en måte er et politisk ansvar som vi er nødt til å ta. Jeg ønsker igjen å utfordre statsråden og spørre om han vil komme tilbake med en mer systematisk kartlegging av behovet for nye soningsplasser, og hvilken plan han har for utbygging av ny soningskapasitet. Hvis vi skal greie å få bort soningskøene, er det helt nødvendig at vi får et bedre system på dette enn vi har i dag.

Statsråd Odd Einar Dørum: Til det første spørsmålet: Enhver framrykning er avhengig av en budsjettpro-

sess, og konkurransetsettingen har til hensikt å få kostnadseffektive løsninger.

Når det gjelder soningskøene, analyserer vi dem fortløpende, og prioriteringene til soning er veldig klare. Det er varetekt, i den sammenheng også rettshåndhevelsesarrest, og det er personer som begår alvorlig kriminalitet, gjengkriminalitet og voldsdømte. Vi har lagt opp til en systematisk rapportering for å sørge for at de personer politiet ønsker å bringe inn, faktisk blir brakt inn. Slike tilfeller som her er nevnt, prøver vi nå å fange opp ved gode rapporteringsrutiner, både i kriminalomsorgen, i politiet og tett mellom politiet og kriminalomsorgen. Vi får jevnlige rapporter om det.

Jeg vil i revidert nasjonalbudsjett og også i senere budsjettarbeid komme tilbake med en beskrivelse av situasjonen og fortelle om de tiltak som vi vil fremme.

Gunn Karin Gjøl (A): Jeg er glad for at statsråden signaliserer at han allerede i revidert nasjonalbudsjett vil komme tilbake med en mer systematisk oppfølging, slik at vi greier å få ned soningskøene. Den situasjonen vi er i i dag, er helt uakseptabel. Arbeiderpartiet vil gjerne være med i en dialog og et fruktbart samarbeid, slik at vi løser dette.

Men tilbake til dette med bygging og eierforhold når det gjelder private fengsler: Jeg ønsker her å utfordre statsråden litt, for jeg lurer på om dette er en rent ideologisk ting der Fremskrittspartiet har presset regjeringspartiene. Jeg har nemlig problemer med å se at det kan være noen kostnadseffektivitet knyttet til det at private skal eie fengsler. Tross alt skal de ha avkastning på de investeringene de gjør, og jeg kan vanskelig se at det kan være noe billigere at private bygger og eier enn at staten gjør det sjøl.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg skal ikke prøve å fortolke Fremskrittspartiet. Men slik jeg har forstått dem, ønsker de på dette punkt å presse fram en kostnadsbevissthet ved bygging i tillegg til den som alltid skal ligge ved tradisjonell statlig finansiering, og at selve konkurransetsettingen har det som formål. Man skal ha ting som er brukbart til formålet, og som ligger i myndighetenes spesifikasjoner etter straffegjennomføringsloven, men man skal sørge for at det er kostnadsbevissthet ved alle andre sider av prosjektet. Det er slik jeg har oppfattet hensikten, og det er på det grunnlag det også er inngått en avtale mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Da må vi gjøre det vi kan for å sørge for at vi får mest mulig av kostnadene på bordet og får ryddet av veien de kostnadene som ikke er nødvendige for å føre den politikken som har Stortingets tilslutning i henhold til straffegjennomføringsloven. Jeg oppfatter Fremskrittspartiet slik at de ønsker å få valuta for pengene, og det synes jeg er et sunt og riktig prinsipp.

S p ø r s m å l 6

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Det vises til artikler i avisene Drammens Tidende og VG 24. april 2003. I artiklene omtales en kvinnelig drosjesjåfør som i mars 2000 ble utsatt for grov vold der gjerningsmannen pr. i dag ikke er «bak lås og slå». Politiet har nå imidlertid på en brutal måte innbrakt kvinnen for en fartsbot.

Hva synes statsråden om politiets fremgangsmåte da man hentet inn kvinnen, og mener statsråden at politiet har fulgt opp hans signaler til Stortinget i denne saken?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Innledningsvis viser jeg til mitt svar til representanten i spørretimen den 19. mars 2003, der jeg framholder at drosjesjåførens brudd på vegtrafikklovens bestemmelser i 1998 og den voldsepisoden hun ble utsatt for i 2000, er to saker uten sammenheng.

Det er i samsvar med loven at personer blir innkalt til soning når det ikke lykkes å få inndrevet utestående bøter. Det er dette som ligger i uttrykket subsidiær fengselsstraff. Dersom man unnlater å møte til soning etter innkalling, vil det være nødvendig for å gjennomføre den ilagte straff at politiet etter pågripelsesordre avhenter botlagte for soning.

Politidirektoratet opplyser at det var det som skjedde i dette tilfellet, i henhold til alminnelig praksis ved avhenting av bøtesonere. I forbindelse med innkallingen blir det rutinemessig gitt opplysninger om at manglende fram møte vil kunne medføre pågrepelse. Botlagte ble først oppsøkt av en sivil polititjenestemann, og det var først da hun motsatte seg å bli med ham frivillig, at uniformert patrulje ble tilkalt og hun ble pågrepet.

Ut fra de opplysninger jeg har fått fra Politidirektoratet, har politiet fulgt de rutiner som gjelder for iverksettelse av subsidiær fengselsstraff. Maktanvendelsen synes heller ikke å være uforholdsmessig ut fra de varsel hun tidligere hadde fått. Ettersom denne sak formelt sett er uavhengig av den sak drosjesjåføren selv anmeldte, har politiet derfor slik sett ikke opptrådt kritikkverdigg.

Men jeg må erkjenne at politiet med fordel kunne ha brukt noe mer skjønn i saken. Saken er svært spesiell. Jeg regner med at både voldssaken og bøtesoningssaken var godt kjent på Drammen politistasjon. Politimesteren har tidligere gått ut i media og beklaget at voldssaken ikke har blitt bedre fulgt opp. Drosjesjåføren opplyser selv i media at hun selv ikke var blitt kjent med at anmeldte nå var blitt avhørt. Som justisminister er jeg opptatt av at vi tar voldsofferets situasjon på alvor. Jeg har stor forståelse for at et voldsoffer føler det som krenkende når en anmeldelse for vold ikke følges opp av politiet. Det hadde derfor vært gunstig dersom drosjesjåføren var blitt kjent med at politiet nå hadde fulgt opp saken før politiet gikk til pågrepelse. Det ville formodentlig kunne ha fått betydning for drosjesjåførens vilje til å gjøre opp vegtrafikkboten.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg vil takke for svaret.

Jeg oppfatter at det er en divergens mellom justisministerens beskrivelse av det som skjedde på Bragernes

torg den 24. april, og de vitnebeskrivelser og avisoppslag som jeg har lest og fått.

Den 24. april ble altså drosjesjåføren Kirsten Schei lagt i jern på Bragernes torg i Drammen foran øynene på måpende taxikolleger og publikum. Hun ble dratt ut av bilen av fire politifolk – to av politifolkene var i sivil, men nektet likevel å legitimere seg.

Kirsten Schei er til stede her i dag. Hun er en dame på 1,66 m og veier 48 kg – altså en meget spedlemmet liten dame. I tillegg vet politiet meget godt at hun har en alvorlig ryggskade etter voldsepisoden for tre år siden. Hun slo opp denne ryggskaden som følge av politiets brutale behandling. For øvrig er hun også så spedlemmet og liten av vekst at håndjernene falt av i politibilen.

Jeg spør justisministeren om han synes at politiets handlekraft i denne saken er god, og at dette er måten å behandle voldsofre på.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg må holde meg til de meldinger og rapporter jeg får fra politiet, og det har jeg fått i denne saken også. Jeg har tidligere kommentert de to sakene, og jeg vil gjerne sitere meg selv siden representanten ikke tok det med. Jeg sier at «jeg må erkjenne at politiet med fordel kunne ha brukt noe mer skjønn i saken». Og da viser jeg spesielt til voldssaken. Det forhold at voldsofferet skulle ha fått vite at det var foretatt avhør av den som hadde utøvd vold mot henne, synes jeg ville vært et selvstendig, viktig poeng. Det framgår at hun ikke har fått informasjon om det.

Så antar jeg, fordi jeg ikke kjenner vedkommende, og heller ikke skal gjette noe, at hvis hun hadde fått slik informasjon, så ville det muligens ha ført til et annet forhold til boten.

Jeg sier veldig sterkt at når mennesker har vært utsatt for vold, slik situasjonen er her, og som er beskrevet i forrige spørretimerunde, så skal man ta dette på alvor. Jeg antar at situasjonen er såpass oversiktlig at kunnskap om at avhør var blitt foretatt, kunne det vært mulig å formidle til personen som omtales i denne spørretimesammenheng.

Ulf Erik Knudsen (FrP): For å ta tak i dette siste, så deler jeg det synet statsråden gir uttrykk for. Etter det jeg har fått opplyst, skal avhøret ha skjedd den 31. mars. Likevel er det først denne uken at Scheis advokat har fått den informasjonen han har krav på umiddelbart etter avhøret, og avhøret har da blitt kjent gjennom pressen. Bakgrunnen skal i henhold til etterforskeren ha vært at det har vært påske – ved Drammen politistasjon har man altså påskeferie fra 31. mars til 28. april. Med slike påskeferier er det ikke rart at man ved dette kammeret har en av landets laveste oppklaringsprosenten. Vi har også lest i lokalavisen om opprør blant tjenestemennene ved kammeret.

Hva vil statsråden gjøre for å rydde opp i forholdene ved ledelsen av kammeret i Drammen, og hvordan reagerer han på påskeferie i én måned ved et politikammer?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg kan ikke kommentere enkeltheter. Det er slik at jeg er verken politimester i Søndre Buskerud eller politidirektør. Jeg må stole på at de som er satt til å gjøre en jobb, gjør jobben bra. Men det jeg fastholder, er at jeg regner med at både voldssaken og bøtesoningssaken var godt kjent ved Drammen politistasjon, og jeg forholder meg også til det selvstendige faktum at politimesteren tidligere har gått ut i media og beklaget at voldssaken ikke var blitt bedre fulgt opp. På det grunnlag, som jo er offentlig kjent, synes jeg at det hadde vært et selvstendig poeng at man skulle gitt informasjonen. Det sier jeg her, og det mener jeg. For jeg tror at for folk som kommer i den situasjonen som her er beskrevet, der man opplever at man selv skal gjøre opp for seg for noe, men samtidig opplever at det ikke nødvendigvis skjer på et annet område, er det nettopp av betydning å vite at det man er utsatt for som voldsoffer, faktisk følges opp.

Så vet vi fra forrige spørretime at det har vært trøbbel fordi vedkommende har vært ute av landet, men da han kom tilbake til landet, reagerte man, og da er det veldig viktig at informasjon gis. Det har jeg sagt i det første svaret, og det gjentar jeg.

S p ø r s m å l 7

John I. Alvheim (FrP): Jeg har følgende spørsmål til den ærede helseminister:

«Sosial- og helsedirektoratet anbefaler overfor Helsedepartementet at flere rusmisbrukere bør få metadonbehandling.

Vil statsråden følge opp denne velbegrunnede anbefalingen fra Sosial- og helsedirektoratet?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Sosial- og helsedirektoratet har på oppdrag fra Helsedepartementet gjennomgått regelverket for legemiddelassistert rehabilitering, LAR. I denne sammenheng har direktoratet understreket viktigheten av å satse videre på denne særskilte behandlingsformen.

Det er dokumentert at LAR reduserer misbruk av illegale opiater, reduserer frafall i behandling, reduserer kriminalitet og hindrer dødsfall. Det er derfor viktig at de rusmisbrukere som kan nyttiggjøre seg en slik behandling, får adgang til den. Jeg vil derfor om kort tid sende ut et presisert rundskriv om legemiddelassistert rehabilitering, der intensjonene i tidligere rundskriv kommer tydeligere fram. Blant annet vil jeg presisere at nedre aldersgrense på 25 år ikke skal være absolutt, men inngå i en helhetsvurdering. Dette fikk jeg for øvrig støtte for i Stortinget i forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8:20 for 2002-2003. Dette nye rundskrivet opprettholder hovedreglene i gjeldende rundskriv, men vil fokusere på at det også skal ligge en samlet vurdering til grunn for inntak til LAR. Det er etter mitt syn avgjørende at inntakskriteriene på denne måten forstås ut fra et slikt helhetsperspektiv. Det er grunn til å tro at en slik presisering også gir flere misbrukere muligheten til å starte opp med legemiddelassistert rehabilitering. Det er imidlertid kun

en kortsiktig strategi i forhold til en mer helhetlig gjennomgang av legemiddelassistert rehabilitering.

Sosial- og helsedirektoratet foreslår i den aktuelle tilrådingen til departementet en mer omfattende revidering av regelverket knyttet til LAR. Jeg har varslet overfor Stortinget at vi arbeider med en uavhengig, helhetlig evaluering av hele ordningen. Denne evalueringen har Stortinget tidligere gitt sin tilslutning til, i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 for 2002-2003. Det vil ikke være en evaluering som undersøker effekten av de aktuelle medikamentene som brukes i LAR. Den kjenner vi. Det vil snarere være en undersøkelse av de ulike modellene for LAR, og organiseringen, og hvordan de øvrige rehabiliterende tiltakene fungerer. Vurderingen av en eventuell, omfattende endring av regelverket vil bli sett i lys av denne forestående gjennomgangen. Det er viktig at man i disse spørsmålene får et sikkert grunnlag å fatte beslutninger på. Sosial- og helsedirektoratet understreker også sterkt i sin gjennomgang behovet for kontroll av utlevering og forskrivning av de aktuelle medikamenter:

«Metadon og Subutex er sterkt avhengighetsskapende legemidler, og ukritisk forskrivning er assosiert med overdoser. Det er derfor nødvendig med en kontrollert utlevering av disse medikamentene i tråd med den eksisterende utleveringsforskriften.»

Rapporter viser at det har vært en økning av tilfeller der metadon er en faktor i forbindelse med overdosedødsfall. Det er derfor viktig at vi ikke firer på kontroll idet vi åpner for flere brukere av LAR. Det er samtidig avgjørende at brukerne som tas inn i LAR, får god hjelp og assistanse fra flere og ulike tjenester – på tvers av sektorer og etater.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker helseministeren for svaret, som jeg oppfatter som relativt positivt. Men jeg vil også bemerke at feil bruk av medikamenter i alle sammenhenger er livsfarlig.

All forskning på metadon er entydig. Metadonbehandling er effektiv. Den fører til færre overdoser, reduserer kriminalitet og gjør livet til rusmiddelmissbrukerne bedre. Så langt jeg vet, har vi i dag under behandling med metadon eller Subutex ca. 1 800 brukere, mens det ut fra behovet etter mitt skjønn burde vært minst 5 000. Det er lang ventetid på behandling og et altfor stort byråkrati rundt opptaket.

Jeg er glad for at helseministeren vil fjerne 25-årsregelen som eneste regel, men fortsatt er regelverket komplisert, tungvint å praktisere og oppleves som å være i motstrid til brukeren som søker behandling. Mitt oppfølgingsspørsmål går da ut på: Bør ikke pasienter med rusmisbruksdiagnose ha den samme rett og enkle tilgjengelighet til behandlingsapparatet som alle andre pasienter i dette landet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først minne representanten Alvheim om at denne regjeringen faktisk i flere runder har foreslått og fått vedtatt en økning av kapasiteten når det gjelder legemiddelassistert rehabilitering, nettopp for å ta unna køer. Det har resultert i et høy-

ere antall brukere enn det representanten Alvheim nå refererte til.

Det som imidlertid er min intensjon i tillegg til å presisere at nedre aldersgrense ikke skal være absolutt, men inngå i en helhetsvurdering, er å få foretatt en ekstern evaluering av alle sidene ved apparatet rundt legemiddelassistert rehabilitering. Vi kom sent i gang i Norge, men når det først ble bygd opp, ble det bygd opp ganske raskt. Slik evaluering vil jeg foreta før jeg gjør en mer omfattende endring.

For øvrig vil jeg vise til de rusreformene Regjeringen har lagt fram for Stortinget og dels har fått vedtatt.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker igjen helseministeren for svaret.

Jeg er enig i denne evalueringen som skal gjøres, men det er ikke likegyldig hvem som skal foreta den. Vi har også motkrefter mot denne form for behandling av rusmiddelmissbrukere, så jeg vil nøye følge med på hvem som oppnevnes til å gjøre denne evalueringen.

En rapport fra Trondheim nylig påviste at syv unge mennesker døde av overdose mens de ventet på metadonbehandling. Det ble i samme rapport opplyst at ventetiden for metadon i Trondheim pr. dags dato er på over to år. Kan helseministeren akseptere denne diskrimineringen i norsk helsevesen av de narkomane og dermed opprettholde det relativt høye tallet på overdosedødsfall vi i øyeblikket har i landet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har gjennom både ord og handling vist at jeg er opptatt av å redusere ventetiden, og jeg er ikke minst opptatt av å sette inn et samlet sett av tiltak for å redusere antall overdosedødsfall. Det dreier seg om LAR, men det dreier seg også om lavterskelhelsetiltak, som har vist seg å være meget effektive, og vi har nylig fordelt 42 mill. kr på 27 kommuner i landet til å bygge opp slike tiltak.

Når det gjelder spørsmålet om legemiddelassistert rehabilitering, kan jeg ikke se at det at vi har et kontrollert forskrivnings- og utleveringsopplegg, skal være uttrykk for noen diskriminering av denne brukergruppen. Det er rett og slett ut fra et faglig grunnlag, fordi man ser at metadon alene, Subutex alene, ikke er løsningen, det må være integrert i et samlet oppfølgings- og rehabiliteringsopplegg.

S p ø r s m å l 8

Olav Gunnar Ballo (SV): «Regjeringen vurderer salg av reseptfrie legemidler utenfor apotek. En rekke preparater er i dag reseptfrie i minstepakninger ved salg fra apotek, mens det kreves resept for utlevering av større kvanta. Salg av disse preparatene i vanlig forretning uten resept vil umuliggjøre noen kontroll med antall tabletter som kjøpes, med økt fare for bivirkninger og forgiftning som en konsekvens av dette.

Vil statsråden sikre at reseptbelagte medikamenter i minstepakninger unntatt fra reseptplikt fortsatt skal selges fra apotek?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Helsedepartementet sendte 24. januar i år ut et høringsbrev med forslag til forskrift om salg av visse reseptfrie legemidler utenom apotek. Denne reformen er en oppfølging av Regjeringens forpliktelser i Sem-erklæringen.

En adgang til slikt salg antas å bedre publikums tilgjengelighet til disse produktene, samtidig som det legger til rette for økt pris konkurranse. Imidlertid framgår det av høringsforslaget at salg utenom apotek bare vil kunne skje i den grad dette ikke utsetter forbrukerne for helsefare. Dette er et viktig hensyn, som har ført til forslag om flere ulike restriksjoner i forhold til salgsmodell og utvalg av preparater. Sikkerheten må settes i høysetet. Derfor vil det være god grunn til å operere med et forsiktighetsprinsipp i denne saken. Det er bedre å være føre var enn å reagere først når skaden oppstår. Jeg vil minne om at salgsordningen er foreslått evaluert etter to år.

I forslaget presiseres det at apotek fremdeles skal sikre befolkningen tilgjengelighet til legemidler. Dette omfatter også reseptpliktige legemidler unntatt reseptplikt for minstepakninger, slik at bl.a. smertestillende legemidler fremdeles skal være å få kjøpt i apotek uten resept.

I høringsforslaget er det lagt opp til at slike legemidler også kan selges andre steder enn i apotek, men det forutsettes at de samme begrensningene for antall pakninger som gjelder for salg fra apotek, også skal gjelde for de nye utsalgene. Det skal derfor bare være mulig å kjøpe én minstepakning pr. kunde. Signaleffekten av forsiktig omgang med legemidlene vil slik kunne opprettholdes. Statens legemiddelverk har lagt til grunn at det vil være forsvarlig å selge minstepakninger av bl.a. smertestillende legemidler utenom apotek så fremt den foreslåtte salgsmodellen legges til grunn.

Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan gi endelig svar når det gjelder den framtidige reguleringen, før departementet har gjennomgått og vurdert høringsinstansenes merknader til forslaget. Det er trolig mange og ulike oppfatninger av saken. Høringsfristen utløp 23. april i år, og det er derfor for tidlig å konkludere endelig.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg har forståelse for at man ikke allerede nå kan forskuttere hva den endelige konklusjonen blir, før man har gjennomgått høringsuttalelsene.

Men jeg har lyst til å påpeke at inntil begynnelsen av 1980-tallet hadde man salg av relativt store kvanta enkeltpreparater uten reseptplikt i apotek. Acetylsalisylsyre er et eksempel på det. Så langt jeg har forstått, fikk man en restriksjon på omsetningen ved at det ble reseptfritak for et mindre kvantum av en del tabletter, mens det til gjengjeld ble reseptplikt for større kvanta. Samtidig fikk man en omlegging når det gjaldt paracetamolpreparater. Men dette skjedde i en samlet forståelse av at det er nødvendig å kontrollere legemiddelmarkedet og ha mulighet for forbrukerinformasjon ved utlevering av ikke-reseptpliktige preparater.

Når en god del av de preparatene vi her snakker om, altså acetylsalisylsyre, paracetamol og en del andre

smertestillende preparater, skal ut i forretningene, forsvinner den informasjonsmuligheten som forelå tidligere. Ser statsråden det betenkelige i at informasjonen blir borte?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg igjen fastslå at de samme begrensningene i forhold til antall pakninger osv. som gjelder for salg fra apotek, også skal gjelde for de nye utvalgene. Her vil det bli lagt til grunn en likebehandling.

La meg også understreke at under utformingen av det forslaget som har vært på høring, har departementet hatt nær kontakt med de underliggende faginstanser, i første rekke Statens legemiddelverk og Helsetilsynet. De forslag som er fremmet, vurderes av faginstansene som forsvarlige, hensyn tatt til det sikkerhetskravet som må være overordnet hensynet til økt konkurranse og lavere priser. Jeg mener derfor at det er en god avbalansering av disse hensynene i høringsforslaget. Men de synspunkter som er kommet fram i høringen, skal selvfølgelig vurderes før jeg trekker mine endelige konklusjoner.

Olav Gunnar Ballo (SV): Med bakgrunn i de erfaringer man gjorde på begynnelsen av 1980-tallet når det gjaldt bivirkninger hos barn ved bruk av acetylsalisylsyre, kan det virke som om det er grunn til å vise særlig aktpågivenhet med pakninger som skal gis til barn, for informasjon er da særlig viktig.

Jeg har lyst til å påpeke et annet forhold. Hvis man ser på – og dette er tall fra Legemiddelindustriforeningen – de 20 mest solgte preparatene ved norske apotek ut fra antall pakninger, er 12 av dem, så langt jeg kan se, preparater som vil kunne berøres av denne endringen på en slik måte at salget i all hovedsak vil skje via forretning og ikke via apotek. Det er nærliggende å tenke seg at apotek som skal søke å ha et overskudd gjennom det samlede salget, vil ha betydelig tap av inntekter knyttet til de preparatene som da vil bli solgt andre steder. Dette vil kunne ha ringvirkninger med hensyn til det å kunne drive apotek, spesielt på mindre steder hvor næringsgrunnlaget i utgangspunktet kanskje er sparsomt. Har statsråden synspunkter på det?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først fastslå at det representanten Ballo nå konkluderer med som en konsekvens av denne reformen, nemlig at salget av de mest solgte legemidlene i hovedsak vil komme til å skje i dagligvarebransjen, er en konklusjon som savner ethvert grunnlag. Det som vi forventer vil skje, er at en større andel av salget vil skje utenfor apotek. Det vil utløse en konkurranse og et press på prisene. Det er noe av hensikten, i tillegg til å gjøre de sikreste og vanligste reseptfrie legemidlene mer tilgjengelige.

Det er helt klart at hvordan dette slår ut i forhold til apotekbransjen, vil være en viktig del av den evalueringen som vi har lagt opp til når denne forskriften har fått virke i to år.

S p ø r s m å l 9

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg vil stille helseministeren følgende spørsmål:

«I NRK-programmet «Forbrukerinspektørene» 23. april 2003 ble det opplyst at sykehuspasienter enkelte steder må betale svært mye for telefontjenester. I ettertid er det også opplyst at fjernsynstilbudet ved enkelte sykehus er veldig kostbart.

En slik økonomisk merbelastning for sykehuspasienter kan ikke være akseptabelt, og hva vil statsråden gjøre for å rette på forholdene?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først understreke hvor viktig det er med telefonkontakt mellom pasient og pårørende, og omverdenen for øvrig, under et sykehusopphold. Det er også bakgrunnen for at pasienttelefoner etter hvert er i ferd med å bli en selvfølge i sykehusene. Jeg er kjent med at en rekke sykehus sliter med gamle systemer, der pårørende via et sentralbord ringer til vaktrommet i avdelingen, og hvor pleierne så må gå med beskjed og telefon til pasientene. Dette er tidkrevende, det er uhensiktsmessig, og det tar, ikke minst, pleiernes oppmerksomhet bort fra deres egentlige oppgaver i sykehuset.

Den teknologiske utviklingen har gjort det mulig med pasienttelefoner ved hver seng i sykehuset. Dette forutsetter et telenettverk som slett ikke alle sykehusene har i dag. Den teknologiske utviklingen gjør det imidlertid også mulig og ønskelig med en større grad av integrerte tjenester ved pasientens seng, dvs. tjenester som omfatter bl.a. overvåking av pasientene og kommunikasjon mellom pasient og vaktrom i avdelingen, i tillegg til telefon. Et slikt nettverk er det ikke rimelig at pasienten skal betale, verken helt eller delvis. Med de mulighetene som helseforetakene nå har for låneopptak, og konsekvensene av at de skal følge regnskapsloven, er det også enklere å forklare og forsvare sammenhengen mellom en investering i et slikt nett på den ene siden og de forbedringene som dette innebærer i arbeidsmuligheter og dermed sikkerhet på den andre siden.

Det jeg har sagt, gjenspeiler at jeg har klare forventninger til at helseforetakene gjennom utbygging av slike nett oppnår muligheter for en tilfredsstillende løsning i forhold til pasienttelefoner. Min oppfatning, som også kom til uttrykk i det nevnte programmet, er at en finner løsninger som gjør at det ikke skal koste mer å ringe til en pasient innlagt i sykehus enn hva det koster å ringe en telefonkiosk eller en mobiltelefon.

Når det gjelder de konkrete avtalene som allerede er inngått, har jeg fått opplyst at det i de samme sykehusene er mulig å ringe til og fra ordinære telefonkiosker. Men jeg vil legge til for min egen del at jeg ikke ser det som en optimal løsning.

Gjennom helseforetakene har vi for øvrig nå under etablering en felles, nasjonal innkjøpsenhet. Den vil ha som en av sine oppgaver å få på plass hensiktsmessige rammeavtaler også omkring telefoni. Erfaringene fra andre rammeavtaler viser at det er et hensiktsmessig

verktøy for å få ned kostnadene, til fordel for alle som er involvert.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg takker helseministeren for svaret, som jeg finner veldig positivt.

Jeg synes det er veldig bra at helseministeren understreker at det ikke er rimelig at pasientene skal være med og betale ekstrakostnader for telefontjenester, og at man så fort som mulig vil gjøre noe slik at denne ordningen blir tatt vekk. Det er urimelig at ikke minst barn og eldre, bl.a. eldre som blir innlagt på sykehus direkte fra sykehjem og har veldig liten betalingssevne, skal være med og betale så høy pris for å ha kontakt med familie og pårørende. I en del tilfeller er det også slik at folk blir raskt og uventet lagt inn på sykehus og må ordne en del ting via telefon for å kunne få ting til å fungere mens de er på sykehus.

Jeg håper at helseministeren så snart som mulig tar tak i dette, slik at det finnes endringsordninger her raskt, hvor det ikke er slike priser som man har fått opplyst fra enkelte sykehus, på 60–100 kr pr. halvtime for utgående og inngående samtaler.

Når det gjelder fjernsynsdekningen, har jeg lyst til å høre hva helseministeren har å si til det at det er satt priser på f.eks. bare å se TV-nyhetene.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Når det gjelder slike grunnleggende kommunikasjonstjenester som det å kunne ringe til sine pårørende og det å kunne følge med på nyhetene, så mener jeg at det i prinsippet ikke bør være andre løsninger og ordninger når man er innlagt på sykehus, enn det man har utenfor sykehus. Jeg forutsetter at helseforetakene på en egnet måte følger opp dette, slik at en får ordninger som er gode for pasientene, og som er håndterbare for helseforetakene innenfor de rammebetingelser de har.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg er glad for det prinsipielle synet, og håper at dette blir ordnet raskest mulig. Jeg er enig i at det er et grunnleggende behov å kunne følge med på hva som skjer i verden utenfor sykehusveggene når en er inneliggende pasient. Og det er spesielt de seneliggende pasientene og langtidspasientene som jeg er bekymret for, som må få et tilbud, slik at de skal kunne følge med på hva som skjer ute. Det er en del av de grunnleggende behov som har med trivsel og velferd å gjøre, og som kanskje også bidrar til at hele sykehusoppholdet blir mer positivt og går raskere enn om man ikke får disse behovene dekket.

Jeg håper at helseministeren tar kontakt med de institusjoner som har veldig høye priser på dette i dag, og at en får endret dette raskest mulig.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg tror representanten Gløtvold og jeg er helt enige i de prinsipielle synspunktene på dette.

Hvis representanten Gløtvold med sitt tilleggsspørsmål nå forutsetter at statsråden skal foreta et pristilsyn i samtlige sykehus og følge opp der han synes at prisene er

for høye, må jeg nok skuffe representanten. Det kommer jeg ikke til å gjøre. Jeg kommer ikke til å instruere foretakene på dette punktet, men jeg forutsetter faktisk at de, ut fra sitt ansvar og ut fra sin klare egeninteresse i å ha gode løsninger for pasientene, følger opp og finner tilpasninger som er fornuftige.

S p ø r s m å l 1 0

Fra representanten Ranveig Frøiland til olje- og energiministeren:

«I løpet av et par uker har energiverk i Danmark tatt i bruk tre gamle nedlagte kullfyrte kraftverk for å forsyne norske strømkunder,» skriv Bergens Tidende. Nærings- og ervervsministeren vil ikke gripe inn, fordi det er gode pengar å tena. Klimautslepp kjenner ingen grenser, men med disse anlegga vil Noreg medverka til vesentleg auke av klimautsleppa.

Kva tykkjer statsråden om dette, og kva strategi har statsråden for å dekkja Noreg sitt behov for straum frå meir miljøvennlige energiverk?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

S p ø r s m å l 1 1

Arne Sortevik (FrP): Jeg har et spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«I merknad til statsbudsjettet for 2003 for kirke-, utdannings- og forskningskomiteens rammeområder uttalte et flertall om fullfinansiering av Kvalitetsreformen: «Flertallet forutsetter at Regjeringen følger utviklingen nøye, med sikte på at det ikke skal være tvil om at Regjeringen følger opp følgende flertallsmerknad fra Innst. S. nr. 337 (2000-2001) (fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Venstre).» Det vises også til at det nye finansierings- og budsjetteringssystemet ikke må gi negativ virkning.

Hvordan følger Regjeringen opp dette?»

Statsråd Kristin Clemet: I arbeidet med budsjettforslaget for 2003 la Regjeringen vekt på å prioritere midler til gjennomføringen av Kvalitetsreformen, og jeg mener det i 2003 er bevilget tilstrekkelig med midler til at Kvalitetsreformen kan iverksettes. Dette er for øvrig et syn Universitets- og høskolerådet ser ut til å dele med meg. Vedrørende finansiering av Kvalitetsreformen neste år er dette et spørsmål Regjeringen vil komme tilbake til i sitt budsjettforslag for 2004.

Representanten Sortevik tar i sitt spørsmål også opp finansierings- og budsjetteringssystemet i universitets- og høskolesektoren. Finansieringssystemet er til en viss grad resultatbasert, og er i tråd med de føringer Stortinget har lagt i behandlingen av stortingsmeldingen om Kvalitetsreformen og senere budsjetter. Hensikten med finansieringsmodellen er blant annet å oppmuntre universitetene og høskolene til å sørge for at studentene i større grad lykkes med å gjennomføre studiene og til å premiere forskningsresultater av dokumentert kvalitet. Jeg vil

understreke at 2003 er det første budsjettåret da denne finansieringsmodellen har effekt på de økonomiske rammene til institusjonene, og det kreves mer tid og erfaring for å vurdere hvordan modellen fungerer. Som opplyst i budsjettframlegget for 2003 arbeider departementet med å komme fram til bedre indikatorer for å måle forskningsresultater, og departementet vil når finansieringssystemet har fått virke noe lenger, foreta en helhetlig gjennomgang og vurdere de virkninger systemet har.

Arne Sortevik (FrP): Jeg takker for svaret.

Det er riktig som statsråden sier, at det er midler til oppstart. Men alle har vel den forutsetningen at vi skal komme lenger enn oppstart, at vi skal komme i fullt inngrep med hele reformen, altså få en full gjennomføring. Der er det gjennomført flere beregninger, blant annet fra Universitets- og høskolerådet, som peker på hvilke midler som må til til en full gjennomføring av reformen, og også det forhold at det faktisk er knyttet til oppstartaktivitet i inneværende budsjettår, altså 2003, hvor det er et budsjettterslep på grunn av manglende inndekning av pris-, lønns- og pensjonsutgifter. Etter det jeg kjenner til, er departementet og statsråden vel kjent med regnestykkene i disse beregningene. Kan statsråden svare på om det er innsigelser til beregningsgrunnlaget både knyttet til det som skal til for å gjennomføre reformen fullt ut, og knyttet til de manglende lønns- og priskompensasjonsmidler for 2003?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg kan bekrefte at vi har en meget åpen og konstruktiv dialog med Universitets- og høskolerådet når det gjelder behovet for omstillingsmidler og midler i sektoren i det hele tatt. Og om vi kanskje ikke er enige på hvert eneste komma, så ble vi ganske enige om hvorledes vi skulle tolke de ulike beregningene forut for at vi la frem inneværende års statsbudsjett, og vi har som målsetting at vi også skal ha det samme fortolkningsgrunnlaget og den samme forståelsen av tallene forut for neste års statsbudsjett.

Reformen skal implementeres fullt ut fra høsten 2003. Universitets- og høskolerådet mener at det er tilstrekkelig med midler for å igangsette denne implementeringen. Så har de kommet med ønsker når det gjelder neste års statsbudsjett. Det går vi selvfølgelig inn i og tar med oss inn i budsjettbehandlingen for 2004.

Så er det et særskilt spørsmål knyttet til dette med lønnskompensasjon. Det er slik at i det tredje budsjettåret med nettobudsjettering blir man kompensert for forventet lønns- og prisvekst. Det skjer for universitetene nå. Det er et kutt på 140 mill. kr, og jeg kan ikke erindre at det er noen uenighet om det tallet mellom Universitets- og høskolerådet og departementet.

Arne Sortevik (FrP): Da er det vel også slik at hvis man drar med seg denne underdekningen knyttet til pris- og lønnskompensasjon for 2003, som det synes å være enighet om når det gjelder beløpsstørrelse, videre til 2004, som skal være et universitetsår med fullskaladrift av Kvalitetsreformen, så vil det faktisk mangle betydeli-

ge midler i forhold til det som trengs for full gjennomføring, hvis man ikke får en kompensasjon i 2004 som dekker både 2003 og 2004.

Jeg skal ikke avkreve noen budsjettroeping her, men bare peke på at det er fare for at det kan mangle penger, og det kan ha to virkninger. Den ene er at en full implementering blir med dårlig kvalitet, den andre at Kvalitetsreformen begrenses til første studieår, og at videre arbeid stopper opp. Jeg går ut fra at departementet og statsråden ikke er interessert i noen av de to alternativene, så jeg tolker svaret som en bekreftelse på en positiv vilje til å finne en løsning.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg tror ikke man skal gå altfor langt i å tolke det slik. Man må se på dette spørsmålet om Kvalitetsreformen og gjennomføringen av den og behovet for omstillingsmidler som et litt annet spørsmål.

Man kan si at denne manglende kompensasjonen er en effekt av kombinasjonen av nettobudsjettering og den gjeldende organisasjons- og tilknytningsform som universitetene pr. i dag har. Det betyr at man blir forhåndskompensert for en forventet pris- og lønnsutvikling og ikke etterkompensert. Hvis man skulle fulgt det mønsteret at man nå skulle bli kompensert i ettertid, måtte det samme prinsipp gjøres gjeldende dersom lønns- og prisutviklingen ble lavere enn forventet. Det vil jeg gå ut fra at ingen i sektoren eller ingen representanter for opposisjonen ville ha krevd. Med en annen organisasjonsform derimot ville dette ikke vært det samme problemet. Så dette er på en måte en effekt av at man er nettobudsjettert og samtidig forvaltningsetater med særskilte fullmakter. Man kan si det er en beklagelig systemeffekt, men den ligger der og må ses litt isolert fra Kvalitetsreformen og gjennomføringen av den.

S p ø r s m å l 1 2

Rune J. Skjælaaen (Sp): «En målsetting med Kvalitetsreformen er å bedre studentenes arbeidssituasjon. Det er imidlertid opplagt at også andre faktorer påvirker studiesituasjonen, bl.a. studentenes økonomi, bosituasjon, helse og karakterpress. For å kunne sette inn målrettede tiltak er det nødvendig å ha kunnskap om hvordan studentene faktisk har det. Imidlertid er det ikke foretatt noen kartlegging av studentenes livssituasjon siden 1997.

Vil statsråden ta initiativ til at det gjennomføres en ny levekårsundersøkelse blant studenter?»

Statsråd Kristin Clemet: Som representanten Skjælaaen viser til, ble det på slutten av 1990-tallet gjennomført en levekårsundersøkelse som kartla ulike sider ved studentenes levekår og forbruksmønstre. Undersøkelsen ble utført av Statistisk sentralbyrå på oppdrag fra departementet og Nasjonalt kontaktforum for læringsmiljø.

Gjennom Kvalitetsreformen er lærestedenes ansvar for studentenes læringsmiljø skjerpet og presisert. Den reviderte universitets- og høskoleloven slår nå fast at institusjonene har ansvaret for det fysiske og psykiske læ-

ringsmiljø. Det er lagt opp til at lærestedene skal ha det overordnede ansvaret for læringsmiljøet, mens student-samskipnadene skal ha det operative ansvaret for studentvelferden. Samskipnadene vil følgelig ha et ansvar når det gjelder utbyggingen av studentboliger og andre forhold som gjelder studentenes velferd, som også representanten er inne på i sitt spørsmål.

I St.meld. nr. 27 for 2000-2001 ble det varslet en ny undersøkelse om studentenes levekår, etter at den nye utdanningsstøtten er innført og reformene i utdanningssystemet er på plass. I en slik undersøkelse vil studentenes levekår og hvordan de har det i sin studiehverdag være i hovedfokus. Jeg er følgelig enig i at det bør gjennomføres en ny levekårsundersøkelse, og tar sikte på at denne undersøkelsen blir satt i gang i 2004.

Rune Skjælaen (Sp): Jeg takker for svaret, og jeg synes det er veldig positivt at utdanningsministeren vil ta ansvar for å få i gang en levekårsundersøkelse for studentene.

Det er klart at det i forbindelse med Kvalitetsreformen er mye i studentenes hverdag som kommer til å forandre seg – bl.a. ti måneders studieløp. Muligheten til å jobbe i løpet av studieåret vil jeg anta vil være redusert, fordi det rett og slett vil kreve mer av studentene å skulle være på studiestedet og følge obligatorisk undervisning osv. Så jeg synes det er veldig bra at utdanningsministeren ser dette og vil få i gang en levekårsundersøkelse.

Mye av det som er knyttet til hvordan vi tenker studentene har det, går på synsing. Jeg tenker f.eks. på at Regjeringen bl.a. foreslo å kutte noe i forhold til studenthelsetjenesten i Oslo – nå tok jo Regjeringen det inn igjen. Det blir mye synsing om hvor vi skal sette inn tiltak i forhold til studentene. Kanskje utdanningsministeren kan si noe om det?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg er veldig enig i det som her indirekte indikeres, at det å ha kunnskap om status og hva som fører til forbedringer, er veldig lurt før man iverksetter tiltak, og da er dette én måte å skaffe seg slik kunnskap på.

Jeg er helt enig i det som representanten her indikerer, at det er såpass store endringer og omstillinger som skjer i forbindelse med Kvalitetsreformen, at det er spesielt nyttig å få kunnskap etter at den er innført. Det er for øvrig bakgrunnen for at jeg ikke setter i gang dette enda tidligere – for det har jo vært diskutert. Jeg tror vi bør ha litt erfaring med de reelle virkningene av Kvalitetsreformen og den nye utdanningsstøtten før vi kan få noen verdifull informasjon gjennom en slik levekårsundersøkelse. Så jeg deler i og for seg oppfatningen at kunnskap om status, kunnskap om hva som fører til forbedringer, er viktig, og at Kvalitetsreformen i seg selv kan begrunne at vi, litt etter at den er innført, gjennomfører en slik undersøkelse. Det kan også være interessant – hvis jeg kan legge til det – at det i et videre perspektiv gjennomføres studier i europeisk sammenheng. Det kan være interessant i internasjonaliserings tidsalder å se hvordan det står til i Norge vis-à-vis andre land.

Rune J. Skjælaen (Sp): Jeg takker statsråden igjen for svaret.

Jeg synes de perspektivene som utdanningsministeren har på dette, er veldig bra. Jeg vet at det er foretatt levekårsundersøkelser blant studenter mange andre steder. Det er viktig at vi òg har det, nettopp fordi vårt utdanningssystem tilpasses det internasjonale systemet. Det skjer jo i sterkere grad i forbindelse med Kvalitetsreformen.

Jeg har for så vidt ikke flere spørsmål å stille til statsråden, og takker for at hun vil følge opp og foreta en levekårsundersøkelse for studentene.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg kan bare føye til at EU gjennomførte en tilsvarende undersøkelse i 2000. Man vurderer nå om man skal gjennomføre en ny undersøkelse, og da vil vi vurdere om det er noe vi kan så å si henge oss på.

Rune J. Skjælaen (Sp): Flott!

S p ø r s m å l 1 3

Fra representanten Lena Jensen til utdannings- og forskningsministeren:

«En ny rapport fra det svenske Skolverket viser at større innslag av private skoler har ført til økte sosiale skiller i skolen. Undersøkelsen viser at privatskolene har økt etnisk, sosioøkonomisk og prestasjonsmessig segregering. Ikke alle har mulighet til å velge private alternativer.

Hvordan vil statsråden unngå at vi får en tilsvarende utvikling i Norge med det nye forslaget til privatskolelov, som også gir skolene anledning til å ta skolepenger?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 1 4

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren:

«Det har den siste tiden framkommet opplysninger om at forskere mener at gytebestanden av torsk er 3 ganger større enn forutsatt, bl.a. i den framlagte strukturmelding. Regjeringen har tidligere fremmet flere forslag som alle har det til felles at de forutsetter at det er stor overkapasitet.

Hvordan ser statsråden på de nye anslagene for gytebestanden, og rokker ikke disse ved fundamentale forutsetninger for de forslag som Regjeringen har kommet med i forhold til å redusere den såkalte overkapasitet i kystflåten?»

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er riktig at foreløpige beregninger fra Havforskningsinstituttets årlige skreitokt i Lofoten viser at det er vesentlig mer skrei i området enn det som ble funnet i fjor. Dette innebærer imidlertid ikke at forskerne mener at gytebestanden er tre ganger

høyere i år enn det som faktisk var forutsatt. Faktisk samsvarer mengden skrei som er observert i år med de prognosene som var lagt til grunn i fjor. Det internasjonale havforskningsrådet la jo fram prognoser med en gytebestand et sted mellom 400 000 og 450 000 tonn i 2003.

Derimot var mengden skrei som ble observert under fjorårets tokt, mindre representativ for totalen, ettersom den indikerte en langt lavere gytebestand enn det forskerne til slutt beregnet seg fram til for 2002, nemlig det samme nivået som i år, altså i størrelsesorden 400 000–450 000 tonn. Dette er ca. halvparten av det høyeste nivået som er registrert i tidsrommet fra begynnelsen av 1990-tallet og fram til i dag.

Forvaltningsplanen som Norge og Russland ble enige om sist høst, og de beregningene som ligger til grunn for denne, tilsier riktignok en gradvis økning i gytebestanden de nærmeste tre til fire årene, men det vil være langt igjen til en tredobling, dessverre.

Det er altså lite i bestandsituasjonen for torsk som for tiden tilsier at behovet for kapasitetsreduksjoner i flåten er mindre enn opprinnelig forutsatt.

Fiskeriforvaltningen må uansett kontinuerlig ta i betraktning at ressursgrunnlaget svinger over tid. Få næringsgrener lever med større usikkerhet enn de som er basert på biologiske ressurser, og i særdeleshet fiskerierne. Dette gjelder både markedsmessige, miljømessige og ressursmessige svingninger. I tillegg har fiskerne også måttet forholde seg til usikkerhet knyttet til ressursfordelingen mellom grupper og innenfor fartøygrupper.

Slik usikkerhet skaper liten forutsigbarhet for dem som skal investere i denne næringen. Det er derfor viktig at næringsutøverne nå gis rammevilkår som både er forutsigbare og stabile over tid, og som bedre kan imøtekomme de ulike usikkerhetsfaktorene i et langsiktig perspektiv. Regjeringen tar dette på alvor, og har derfor fremmet den stortingsmeldingen som representanten Bastesen henviste til, om strukturtiltak for kystfiskeflåten.

I dag er fiskeflåten av forholdsvis høy alder, og lønnsomheten og evnen til fornying er for dårlig.

Hvis vi nå kan få antall fartøy redusert, vil de gjenværende kunne tildeles nok kvoter til å få økt lønnsomheten og dermed gjøre den enkelte fartøyeier i stand til å fornye flåten. Dette er nødvendig for å sikre rekruttering av dyktig arbeidskraft og for å få til en best mulig utnyttelse av det kvantum fisk som tas ut av havet. Dette skal også være frivillige tiltak, som skal bidra til at kystflåten kan opprettholde sin posisjon – for det er målsettingen.

Steinar Bastesen (Kp): Vi har i denne salen hørt fiskeriministerens uttalelse om at fisket har vært særdeles godt, og at det har gått så fort at det ikke er behov for periodisering av trålerne. Så vi har det altså fra fiskeriministerens munn at gytebestanden er vesentlig større enn hva den er foreslått av forskerne.

Mitt spørsmål til fiskeriministeren blir da om det ikke er på tide at han innrømmer at vi har mer fisk tilgjengelig på kysten enn hva som var forutsatt av forskerne i Bergen.

Statsråd Svein Ludvigsen: Vi har altså konstatert at det ikke er riktig som representanten Bastesen sier, at forskerne mener at vi kunne ha tredoblet kvotene. Jeg har redegjort for gytebestanden og de beregninger som er gjort.

For øvrig minner jeg om at Den rådgivende komite for fiskeriforvaltning – ACFM – som arbeider under ICES, i disse dager har møter i Spania. Man skal da bl.a. utarbeide bestandsestimater og kvoteanbefalinger for torsk for 2004. Vi avventer et resultat derfra, og det arbeidet vil bli presentert i løpet av juni i år. Inntil da er min holdning at vi må forholde oss til det Havforskningsinstituttet faktisk har kunnet opplyse så langt, nemlig at mengden av skrei som er observert i Lofoten i år, samsvarer med de prognosene som ble lagt til grunn for årets kvotetilråding for i år.

Havforskningsinstituttet har altså ikke sagt – jeg understreker det – at årets skreitokt i Lofoten indikerer at gytebestanden er tre ganger større enn det de forutsa i fjor.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg registrerer hva fiskeriministeren sier, men det underslår ikke det faktum at Fiskeridepartementet sier at vi har dårlig lønnsomhet i kystflåten. Hvis en sjark går på havet og har lønnsomhet av å gå på havet, så har sjarkfiskeren lønnsomhet. Men han har kanskje ikke lønnsomhet etter fiskeriministerens vurdering. Kan fiskeriministeren bekrefte at det er lønnsomt for båten når mannen i båten finner ut at det er lønnsomt – men altså ikke etter fiskeriministerens forutsetning?

Statsråd Svein Ludvigsen: Ja, man kan kanskje ønske at det hadde vært mer lønnsomhet, da hadde vi fått en bedre fornyelse av flåten. Men det er også et faktum at den minste flåten, båter under 10 m – 65 pst. av antall fartøyer – ble redusert fra 1990-2002. Vi ser at det er en dramatisk foreldelse av flåten. Vi ser at rekrutteringen til kystflåten svikter. I 1988 var én av tre fiskere under 30 år. I dag, 12–14 år etter, er én av fem fiskere under 30 år. Det forteller noe om mangelen på lønnsomhet, og det forteller noe om at de små kvotene vi har, ikke strekker til til helårs arbeidsplasser. Det gjør at unge fiskere med forpliktelser til hus, hjem og familie ikke finner det interessant. Det er en utvikling som jeg vil være med på å snu for å sikre at det skal være levelig i næringen. Jeg vil forandre for å bevare, og jeg hadde håpet at representanten Bastesen, som har en fot på kysten, skulle innse nødvendigheten av at man må forandre for å bevare.

J o r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

S p ø r s m å l 1 5

Knut Storberget (A): «1880 Nummeropplysning etablerer ny virksomhet på Flisa i Hedmark. Det ble forespeilet nærmere 100 arbeidsplasser, men bl.a. grunnet manglende midler hos Aetat til å arrangere opplærings- og rekrutteringskurs er kun 25 ansatt.

Ser statsråden det uheldige i at Aetat har så stramme rammer, og kan han foreta seg noe for å få fortgang i rekrutteringen av arbeidskraft til bl.a. denne virksomheten, slik at ledigheten kan gå ned?»

Statsråd Victor D. Norman: La meg først presisere at det må være et overordnet prinsipp at bedrifter som etablerer seg, selv må ha hovedansvaret for å finansiere etableringen av egen virksomhet og herunder selv må ha hovedansvaret for å dekke kostnader til opplæring av personalet. Det betyr ikke at ikke Aetat har et ansvar, men Aetat har et ansvar overfor de arbeidsledige for å bidra til at de får de kvalifikasjonene som er nødvendige for at de skal kunne søke seg til ledige jobber. Men Aetats ansvar er altså ikke å dekke etableringskostnader for bedrifter, bare for å ha sagt det.

I den konkrete saken har Aetat Flisa allerede gjennomført to AMO-kurs for å bidra til kvalifisering av arbeidssøkere med sikte på tilsetning ved etableringen av bedriften 1880 Nummeropplysning. Bedriften ble etablert i kjølvannet av nedbemanningen ved Jordan AS, og Aetat har vist klar vilje til å delta aktivt for å bidra til nyansettelser av arbeidsledige. Aetats medvirkning har vært avgrenset av de tildelte rammene og de faglige prioriteringene som Aetat har måttet foreta i hele fylket sett under ett.

1880 Nummeropplysning har anmodet om ytterligere midler til et tredje AMO-kurs. Med den nylige styrkingen av midler til Aetat som skjedde gjennom behandlingen av St.prp. nr. 44 for 2002-2003, har jeg fått opplyst at Aetat Hedmark vil gjennomføre minst ett nytt AMO-kurs i 2003, for å bidra til å øke rekrutteringen til 1880 Nummeropplysning.

For øvrig gjør jeg oppmerksom på at det er i Aetats fullmakt å avgjøre konkrete saker om tildeling av tiltaksmidler innenfor de bevilgninger og prioriteringer som er gitt av storting og regjering.

Knut Storberget (A): Jeg takker for svaret.

Jeg må si, og det tror jeg vi alle er enige om, at den type statlig virksomhet som faktisk bidrar til å få privat virksomhet i gjenge, også faller administrasjons- og arbeidsministeren lett for hjertet. Det som vil være kostnadskrevende for staten i mange år framover, velger man å nedprioritere. Mange har gitt uttrykk for at det er noe man har sans for. Disse midlene og denne drahjelpen som Aetat gir, vil i forhold til et veldig sårbart område når det gjelder sysselsetting – i det indre Østlandet er det kanskje det mest sårbare området, særlig i forbindelse med hva som skjedde med nedbemanning av Jordan – være den billigste måten å etablere nye arbeidsplasser på.

Jeg må bare gjenta mitt spørsmål og min oppfordring til arbeids- og administrasjonsministeren, særlig på grunn av at dette er en billig løsning for staten, og fordi det er et område som er svært sårbart og har opplevd mye nedbemanning – vil Regjeringa vurdere å gå inn med ekstraordinære tiltak nettopp i denne regionen og for denne typen arbeidsplasser, som nettopp bidrar til å få et selvstendig næringsliv på beina?

Statsråd Victor D. Norman: La meg først presisere at de opplysningene jeg har fått fra Aetat Hedmark, er at man vil sette i gang et tredje AMO-kurs i inneværende år. Og som jeg presiserte: Vi føler et veldig ansvar for å hjelpe ledige tilbake i jobb, men jeg vil også presisere at det ikke må være et middel som bedrifter kan ha til å unndra seg sin egen plikt til å dekke etablerings- og opplæringskostnader.

Når det gjelder satsing i det indre østlandsområdet generelt, og i det angjeldende området spesielt, har Regjeringen allerede gått inn med ekstraordinære tiltak, bl.a. har jeg selv åpnet for at dagpenger kan brukes til å finansiere utdanning i inntil ett skoleår i et prosjekt i regi av Hedmark og Oppland fylkeskommune. Så vi gjør en særskilt innsats i området. Jeg vil også presisere at den prioriteringen som Aetat Hedmark har valgt når det gjelder kurs nettopp i tilknytning til 1880 Nummeropplysning på Flisa, er et eksempel på en ekstraordinær satsing fra etatsens side.

Knut Storberget (A): Jeg takker for svaret.

Jeg må si jeg synes den er bra, den innsatsen som gjøres, og den er viktig.

Bare en liten oppfordring: Vi kan være enige med hverandre i forhold til føringene og i forhold til de virkemidlene som skal settes inn, men spørsmålet er jo om det er nok, og om det ene kurset som nå kommer, er tilstrekkelig. For disse folkene i det indre Østlandet og på Flisa er det maktpåliggende at man nettopp får liv i den virksomheten som nå etableres bl.a. på 1880, men også en del andre steder, så ikke dette blir deler av landet som faktisk nærmest vil ligge brakk. Jeg vil bare benytte sjansen til å oppfordre til ytterligere oppmerksomhet og innsats etter det sporet som er fulgt.

Statsråd Victor D. Norman: Vi har løpende oppmerksomhet, og jeg tar den oppfordringen med meg videre.

S p ø r s m å l 1 6

Ola T. Lånke (KrF): «Høyteknologiske kabler er lagt tvers gjennom landskapet i mange kommuner uten at lokalsamfunnene får glede av dette. Telenor og BaneTele har bredbåndskabler gjennom flere kommuner i Sør-Trøndelag, eksempelvis mellom Støren og Røros, men har ingen noder på strekningen. Det betyr heller ingen tilgang til kabelens teknologi og hastighet, et økende dilemma for offentlig forvaltning, lokale bedrifter o.l. som møter høyere krav når det gjelder IT-teknologi og ytelser mot Internett.

Hvordan vurderer statsråden situasjonen?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Representanten Lånkes spørsmål berører flere politikkområder, herunder telepolitikk, IT-politikk og statens eierskapspolitikk.

Gjeldende strategi for bredbåndsutbyggingen er at det er markedsaktørene som finansierer og bygger selve infrastrukturen. Myndighetene skal legge til rette for kon-

kurransse, stimulere offentlig etterspørsel samt stimulere utvikling av elektronisk innhold og kompetanse.

I tråd med tele- og bredbåndspolitikken er det i utgangspunktet aktørenes egne forretningsmessige vurderinger som avgjør hvor det tilbys knutepunkter og prisene for tilknytning. Gjeldende teleregulering stiller imidlertid krav om at tilbyder med sterk markedsstilling skal tilby tilgang og samtrafikk til kostnadsorienterte priser. Slik prisregulering har vært et sentralt virkemiddel for å korrigere for manglede konkurranse. Både BaneTele og børsnoterte Telenor er rene forretningsmessige selskap, som ikke er satt til å ivareta sektorpolitiske hensyn. Det betyr at staten må legge til grunn alminnelig aksepterte prinsipper for god eierskapsutøvelse. Selskapene må derfor foreta sine disposisjoner på et forretningsmessig grunnlag innenfor de teleregulatoriske rammer.

Representanten Lånke er opptatt av hvordan ulike brukere skal få tilgang til elektronisk kommunikasjonsinfrastruktur. I tillegg til selve tilgangen er også samtrafikk mellom og i overføringsnett avgjørende for at sluttbrukere kan kommunisere. Regulering av tilgang og samtrafikk har vært av de viktigste elementene for å få til en overgang fra monopol til konkurranse i telesektoren etter 1. januar 1998. Plikten til å gi tilgang har vært en forutsetning for at nye tilbydere har kunnet etablere seg i markedet i konkurranse med Telenor. Konkurrerende tilbydere har pr. i dag tilgang til eksisterende infrastruktur via tilgang til det faste aksessnettet, samtrafikk, spesiell nettilknytning, mobilkommunikasjonsnett og overføringskapasitet. Et viktig bidrag for å øke bredbåndsutbredelsen er også at lokalsamfunn går sammen om å aggregere etterspørsel.

Prisene for overføringskapasitet har gått betydelig ned siden 1996. Telenor har også mistet andeler av dette markedet. Telenor endret sin prisstruktur på leide samband fra 1. juni 2002. Post- og teletilsynet vurderer nå om Telenors priser er i samsvar med kravet om kostnadsorientering. Leide linjer er en avgjørende innsatsfaktor i anskaffelsen av bredbånd. Regjeringen ser det derfor som viktig at ikke prisene for tilgang skal medføre betydelige kostnadsulempere for bredbåndsbredning i distriktene, og vil løpende vurdere behovet for tiltak på dette området.

I forbindelse med det pågående arbeidet med den kommende stortingsmeldingen om bredbånd vurderer Regjeringen også spørsmålet om behovet for særskilte tiltak innrettet mot områder der markedet ikke sørger for et bredbåndstilbud.

Ola T. Lånke (KrF): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg tolker positivt.

Som kjent er bredbåndstilknytning i dag nærmest alfa og omega for at bedrifter i Utkant-Norge kan være konkurransedyktige i forhold til mer sentralt beliggende virksomheter og bedrifter. For offentlig forvaltning, skoler, biblioteker osv. i distriktene er slik tilknytning svært viktig. Men så opplever vi at de digitale motorveiene som bredbånd er, ikke har noen avkjørsel – eller noder, som det heter – og man kan ikke benytte disse veiene. Dette er situasjonen i en langstrakt landkommune som

Holtålen, og det er sikkert bare ett av mange eksempler. Til tross for at kablene beslaglegger jord og grunn i lokalsamfunnet, får de ingenting igjen.

Jeg er glad for at statsråden viser til arbeidet med stortingsmeldingen om bredbånd, hvor Regjeringen vil vurdere spesielt tiltak innrettet mot områder som står svakt overfor markedet. Det gir jo et visst håp. Men mitt spørsmål er da til statsråden: Kan han bekrefte at nettopp distriktskommunene og utkantproblematikken vil bli særlig vektlagt i den stortingsmeldingen som han bebuder?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: For det første er det helt rett som representanten Lånke sier i sin beskrivelse, det er med den elektroniske motorveien som det er med den andre motorveien, den går forbi mange områder som oppleves å være tett befolket, men hvor man likevel ikke får lov til å huke seg på. Det har å gjøre med kostnader knyttet til det i forhold til den bruken som det forventes å bli. Det er et problem på dette området, for en viktig forutsetning for å ha konkurransedyktige bedrifter i Distrikts-Norge er at man har tilgang på denne høyteknologibiten som det å ha bredbånd betyr. Jeg kan bekrefte at dette definitivt er en av de absolutte hovedproblemstillingene vi ser på nå i forbindelse med bredbåndmeldingen. Hvilke tiltak kan vi gjøre fra myndighetenes side, som gjør at det også i de distriktene representanten Lånke viser til, skal være mulig å få aksess til dette nettet. Jeg tror det vil være avgjørende for næringsutvikling, for å få lønnsomme arbeidsplasser og for bosetting i disse distriktene.

Som sagt, vi har basert oss på en politikk som Stortinget har sluttet seg til, men vi har nå til vurdering om vi skal justere den.

Ola T. Lånke (KrF): Jeg takker for det. Det høres bra ut.

Spørsmålet om tilgang og samtrafikk på bredbåndsnettet er i stor grad et spørsmål om pris og kostnad. Som også statsråden var inne på i sitt første svar, er prisene på vei nedover, og han sa også at Telenors priser er til vurdering i Post- og teletilsynet. Det kan kanskje være vel og bra.

Men det er ikke tvil om at virksomheter, offentlige så vel som private, i landområdene sliter med store avstandsulempere. Og når de, som statsråden nå bekrefter, i tillegg også stenges ute fra disse høyhastighetskablene, forsterker det bare disse problemene. Det har vært sagt at IT-teknologien skal utjevne distriktsulempene, det skal ikke bety noe hvor man bor. Men dette holder ikke stikk. Distriktene taper i kampen om arbeidsplassene.

Jeg har da et par tilleggsspørsmål: Ser statsråden en mulighet for å legge press på Telenor og de andre aktørene og forplikte dem til å opprette såkalte noder, slik at lokalsamfunnene kan benytte denne teknologien? Og kan det være aktuelt å se på økonomiske virkemidler for å bedre tilgangen til bredbånd i distriktene?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: For det første er det klart at det er helt riktig at dette har med pris å gjøre, kostnaden med å lage et planfritt motorveikryss, så å si,

er bundet opp i forhold til bruken. Det er klart at det i en del distrikt er frustrerende å se på at den elektroniske motorveien går forbi, men kostnaden er for høy. Derfor er det langs flere linjer vi angriper dette, bl.a. i forhold til det med konkurranse, og det er kanskje noe av det viktigste. Men teknologiutviklingen gjør det også faktisk slik at en del områder som før var avskåret, nå, ved å ta i bruk ny teknologi, greier dette på en annen måte.

Representanten nevner to måter å angripe dette på i slutten av spørsmålet. Det ene er å legge press på Telefonor. Hvis representanten med det mener at jeg skal gjøre noe som er i motstrid til det vi har sagt vi skal gjøre når det gjelder eierskapsutøvelse, så kommer jeg ikke til å gjøre det. Når det gjelder økonomiske virkemidler, er det en del av den stortingsmeldingen som nå kommer, om vi må sette inn midler fra statens hånd for å kompensere i de mest grissgrendte strøk av landet.

S p ø r s m å l 1 7

Geir-Ketil Hansen (SV): «NSB AS har siden september 2002 varslet at de ikke vil drive persontrafikken på Ofofbanen etter ruteskifte i juni 2003. Samferdselskomiteen har i en flertallsmerknad presisert at dersom forholdene ligger til rette for det, bør trafikkeringsretten overføres fra NSB til Ofofbanen AS.

Hva vil statsråden gjøre for å følge opp innstillingen fra samferdselskomiteen, og hva vil statsråden gjøre for å sikre persontrafikken etter juni 2003?»

Statsråd Torild Skogsholm: Persontrafikken på Ofofbanen inngår i avtalen mellom Samferdselsdepartementet og NSB om kjøp av persontrafikk for 2003 og i rammeavtalen for perioden 2003-2006. Samferdselsdepartementet og NSB er enige om at denne avtalen opprettholdes, da det ikke er lagt opp til å konkurranseutsette kjøp av persontrafikken på Ofofbanen før 2006.

NSB har i dag en avtale med Tågkompaniet AB, som driver persontrafikken på Ofofbanen som underleverandør for NSB. Denne avtalen utløper den 15. juni i år i forbindelse med at Connex AB overtar persontrafikken fra Tågkompaniet på svensk side. Persontrafikken på Ofofbanen inngår i dag som en del av den internasjonale trafikken med tog mellom Narvik og henholdsvis Stockholm og Göteborg. Jeg ønsker å sikre at persontrafikken kan opprettholdes etter juni 2003, når Connex overtar togtrafikken fra Tågkompaniet på svensk side. Med bakgrunn i inngått kjøpsavtale for perioden 2003-2006 har Samferdselsdepartementet og NSB derfor blitt enige om at NSB opptar forhandlinger med Connex for å videreført den grenseoverskridende togtrafikken mellom Narvik og Sverige. For å kunne ivareta sikkerheten på en tilfredsstillende måte er det en forutsetning at Connex får nødvendig tillatelse/sikkerhets sertifikat til å drive jernbanevirksomhet på Ofofbanen fra Statens Jernbanetilsyn.

Når det gjelder forholdet til Ofofbanen AS, har Samferdselsdepartementet samtidig bedt NSB om å ta kontakt med selskapet og drøfte mulighetene for at NSB

sammen med Ofofbanen kan utvikle et regionalt togtilbud innenfor rammen av kjøpsavtalen som er inngått mellom Samferdselsdepartementet og NSB for perioden 2003-2006. Dette betinger at Ofofbanen AS får de nødvendige tillatelser til å drive jernbanevirksomhet på Ofofbanen fra Statens Jernbanetilsyn.

Jeg kan opplyse om at både Connex Tog AS og Ofofbanen AS nå har søkt Statens Jernbanetilsyn om tillatelse til å drive trafikkvirksomhet på Ofofbanen. I tillegg har Connex AB søkt om sikkerhets sertifikat for kjøring Narvik-riks grensen. Connex kan etablere en internasjonal sammenslutning som kan utøve grenseoverskridende trafikk på banen. Søknadene er til behandling, og tilsynet regner med at saksbehandlingen vil kunne avsluttes relativt raskt. For begge selskapene gjelder at de må disponere godkjent rullende materiell for å kunne starte trafikk på Ofofbanen.

Geir-Ketil Hansen (SV): Jeg takker for svaret.

Jeg konstaterer at det som var intensjonen i flertallsmerknaden fra samferdselskomiteen om at dersom forholdene lå til rette for det, kunne Ofofbanen AS overta trafikkeringsretten på Ofofbanen, ikke er blitt fulgt opp, ved at man nå forlenger avtalen med NSB.

I dagens Fremover er det et stort oppslag om at det er fare for togstopp om seks uker – det er altså seks uker til disse avtalene går ut – og at NSB er i forhandlinger både med Ofofbanen AS og Connex AS om trafikkeringsrett og videre persontrafikk på Ofofbanen.

Ofofbanen AS har lagt opp til å etablere et regionalt togtilbud mellom Nord-Sverige og Nord-Norge. Ofofbanen AS er et nordnorsk selskap som er i etableringsfasen. Vil statsråden se det som positivt om NSB nå får til en avtale med Ofofbanen AS om å overta trafikkeringsretten på Ofofbanen og ivareta de sikkerhetsmessige forholdene på Ofofbanen som NSB i dag har?

Statsråd Torild Skogsholm: Mitt svar er veldig enkelt: Ja, jeg ser på det som veldig positivt. Jeg synes det er veldig positivt at det etableres et norsk jernbaneselskap som er villig til å gå inn på det norske nettet. Og som jeg sa i svaret mitt i stad, har vi bedt NSB om å ta kontakt med Ofofbanen AS for å se om det er mulig å få etablert en slik type regional trafikk.

Men la meg gå tilbake til den flertallsmerknaden det var vist til, der samferdselskomiteen har presisert at dersom forholdene ligger til rette for det, bør trafikkeringsretten overføres fra NSB til Ofofbanen. Denne trafikkeringsretten ligger det ikke til rette for nå. Dette vil vi, vi ønsker at det skal være mulig å ha en åpning for at andre skal kunne trafikere. Det er derfor vi har vært veldig opptatt av å ha konkurranseutsetting, men det har vi egentlig ikke lov til før i 2006. Da har vi sagt at vi vil åpne for det. Men det er meget positivt at det etableres en slik løsning, at det etableres et selskap, og at de er interessert i å trafikere i dag.

Geir-Ketil Hansen (SV): Jeg takket for svaret, og ser fram til at det blir etablert en avtale med Ofofbanen AS

om togtrafikk/persontrafikk på Ofofbanen fra og med juni 2003.

S p ø r s m å l 1 8

Signe Øye (A): «Trafikkskadene i Østfold medfører en kostnad pr. tusen innbyggere på 6,3 mill. kr. Hele 27 pst. av dette gjelder drepte i trafikkuulykker i fylket. Undersøkelsen som er foretatt, viser at Østfold ligger meget høyt i både skadde og drepte i trafikken i forhold til landet for øvrig.

Hva vil statsråden gjøre med dette?»

Statsråd Torild Skogsholm: Rapporten som representanten Signe Øye viser til, er utarbeidet av forsikringsselskapet Gjensidige NOR og ble presentert bl.a. for pressen i Østfold den 25. mars i år.

Trafikkuulykker er et av våre alvorligste samfunnsproblemer, og trafikksikkerhet prioriteres derfor meget høyt av Regjeringen. Jeg er enig med representanten Øye i at ulykestallet på vegene i Østfold er høyt og gir grunn til bekymring. Selv om den foreløpige årsrapporten for vegtrafikkuulykker for 2002 i Østfold, basert på politirapporterte ulykker, viser en nedgang i antall drepte og alvorlig skadde på 4 pst. fra 2001 til 2002, har antall omkomne økt fra 20 personer i 2001 til 26 personer i 2002. En av mine viktigste og kanskje vanskeligste utfordringer som samferdselsminister er nettopp å arbeide for en reduksjon av de alvorligste ulykkene.

I Østfold har spesielt mange omkommet i møteulykker på stamvegene, særlig på E6. Trafikksikkerhet er en viktig årsak til at jeg har engasjert meg sterkt for å få til en framskynding av byggingen av en firefelts veg med midtdele. Fra 2005 vil det være firefelts motorveg fra Akershus' grense til Åsgård i Råde, mens hele E6 gjennom Østfold vil være ferdig utbygd med firefelts veg i 2009. Jeg forventer at møteulykkene vil reduseres betraktelig som følge av disse utbyggingene.

Så er det slik at fart uomtvistelig er svært avgjørende for omfanget av og alvorlighetsgraden ved ulykker. På grunn av den høye ulykkesrisikoen ble derfor fartsgrensene på E6 gjennom Østfold redusert fra 90 km/t til 80 km/t i 2002, samtidig som det er planer om å utvide bruken av automatisk trafikkontroll, ATK.

Også på E18 er ulykkesituasjonen alvorlig. For tiden utredes bl.a. oppstart av parsellen forbi Askim. Det er ellers blitt etablert ATK på flere delstrekninger. Dette, kombinert med redusert fartsgrense, har gitt gode resultater i form av redusert alvorlighetsgrad ved ulykkene på E18. Det vurderes også her å utvide bruken av automatisk trafikkontroll.

Det utføres ellers mindre – men effektive – trafikksikkerhetstiltak på hele riksvegnettet, herunder bygging av under-/overganger, kanalisering av kryss og siktrydding.

For å redusere antall ulykker på riksvegene har Statens vegvesen i samråd med Østfold fylkeskommune prioritert utbedring av ulykkespunkter og bygging av gang- og sykkelveger ved fordeling av den fylkesfordelte investeringsrammen for perioden 2002-2005.

Signe Øye (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Det blir hevdet i rapporten at mange av ulykkene i Østfold kunne ha vært unngått med en bedre veistandard, og det var også statsråden enig i. Vi vet, som også statsråden sa, at vi er godt i gang med å bygge firefelts motorvei på E6, og at det også er planlagt fire felt på deler av E18. Men der går ikke framdriften spesielt fort.

Nå har vi Akershus å sammenligne oss med, og det fylket er ganske sammenlignbart med Østfold. Der er det bedre veier, og de har også færre ulykker. I Østfold har vi de to sterkt belastede hovedveiene E6 og E18, og på E18 går utbyggingen som sagt veldig langsomt. I verste fall kan det føre til at den veien ikke er ferdig før rundt 2015. Det betyr ganske mange ulykker og store kostnader.

Mitt spørsmål til statsråden er: Vektlegger statsråden høye ulykestall og store kostnader i forbindelse med trafikkskader når det skal prioriteres innenfor gitte rammer i veibudsjettene?

Statsråd Torild Skogsholm: Det er nesten slik at jeg er forundret over spørsmålet, for jeg vet ikke hvor mange ganger jeg har stått i denne sal og sagt nettopp at vi er veldig opptatt av sikkerhet når vi skal prioritere prosjekter. Det er nettopp derfor vi har lagt så stor vekt på å framskynde byggingen av E6 i Østfold, og samtidig legge opp til at vi samlet sett kan få en stor bedring av vegsituasjonen og ulykkesituasjonen i Østfold. Så jeg vil gjerne igjen få lov til å gjenta: Ja, fordi Regjeringen legger så stor vekt på trafikksikkerhet, har vi valgt å prioritere slik som vi har gjort.

Så er det slik at både offentlige myndigheter og ulike private organisasjoner utfører viktige oppgaver når det gjelder å forbedre trafikksikkerheten. Det er viktig at vi drar sammen. Vi kan ikke sitte og vente på at vegene skal bli ferdige for at vi skal kunne slå oss til ro med at trafikksikkerhetsutfordringene er løst. Vi er nødt til å dra sammen, og det gjøres en meget god innsats i en rekke kommuner i Østfold. Det setter jeg veldig stor pris på, for det tror jeg innbyggerne i fylket er tjent med.

Signe Øye (A): Jeg takker igjen statsråden for svaret, men jeg er ikke enig i at alt det som nå skjer i Østfold, er så vel og bra. Det har vært en ganske lang kamp for å komme dit. Vi er tross alt et fylke som har to hovedutfartsveier ut av landet, og det er veldig stor trafikk. Den trafikken vi nå ser, er sterkt økende, og vi har en mye sterkere trafikkøkning enn resten av landet. Og statsråden sier da at det er greit, og at hun er fornøyd med at bl.a. E18 ikke skal være ferdig før rundt 2015. Det betyr at vi i alle årene fram til 2015 vil få veldig mange trafikk-skadde, veldig mange drepte, veldig mange tragiske situasjoner, og det er en veldig stor belastning for både de berørte og de nærmeste familier.

Da er mitt spørsmål til statsråden: Mener faktisk statsråden at å få E18 ferdig i 2015 er akseptabelt?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg vil minne om at denne regjeringen valgte å prioritere høyt satsingen på vegutbygging i Østfold, noe regjeringen Stoltenberg ikke

gjorde. Det var det første vi grep fatt i da vi tok over regjeringsmakten. Jeg minner med glede om den innsatsen som denne regjeringen har gjort på dette området nettopp for å forbedre vegutbyggingen i Østfold.

Så mitt klare svar er: Ja, denne regjeringen prioriterer trafikksikkerheten meget høyt. Vi ser også at Østfold er et fylke vi må prioritere, og det har vi gjort. Det har vi valgt å gjøre, på tross av at den forrige regjeringen ikke valgte det.

S p ø r s m å l 1 9

Thore A. Nistad (FrP): Jeg skal få lov til å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I forbindelse med Dokument nr. 8:77 for 2001-2002 og Innst. S. nr. 134 for 2001-2002 om reduserte bompengesatser på riksvei 5, Fjærlandsveien, bad et flertall av medlemmene i samferdselskomiteen om en vurdering av å innføre maksimalsatser for bompengeprosjekter.

Når har statsråden tenkt å komme med konkrete løsninger i denne saken?»

Statsråd Torild Skogsholm: Under samferdselskomiteens behandling av Dokument nr. 8:77 for 2001-2002 ble Regjeringen i tillegg til å vurdere en ordning med maksimalsatser for bompengeprosjekter bedt om å foreta en generell gjennomgang og vurdering av ordningen med bompengefinansiering, jf. Innst. S. nr. 134 for 2001-2002.

I St.prp. nr. 1 for 2002-2003 gav Samferdselsdepartementet en vurdering av maksimaltakster for bompengeprosjekter, som konkluderte med at departementet ikke fant det riktig å gå inn for noen vesentlige endringer av dagens bompengeordning, bl.a. fordi dette vil kunne hindre gjennomføring av ferjeavløsningsprosjekter som det er lokal enighet om. Samferdselskomiteens flertall bad ved behandlingen av budsjettproposisjonen Regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med Nasjonal transportplan med en gjennomgang av finansieringsordningen for bompengefinansierte vegprosjekter.

Jeg kan forsikre representanten Thore A. Nistad om at departementet har satt i gang nødvendig arbeid for å kunne foreta en grundig gjennomgang og vurdering av ulike prinsipper knyttet til bruk av ordningen med bompengefinansiering i forbindelse med Nasjonal transportplan 2006-2015, som legges fram tidlig i 2004.

Thore A. Nistad (FrP): Nå er det vel slik at det er mange som har kommet med hentydninger om at den eksisterende Nasjonal transportplan er moden for papirkurven. Det har vært uttalelser som at slike planer er vel ikke akkurat så mye verdt, når de overhodet ikke blir fulgt. Men det er jo gledelig at statsråden har begynt på en gjennomgang, og at man da skal komme tilbake til saken.

Jeg vil bare komme med et lite tilleggsspørsmål.

Bompengesatsene er uvanlig høye, spesielt gjelder det Fjærlandsbommen. Det er 150 kr for en bil, 65 kr for en motorsykkel og 700 kr for et vogntog. Dette gjelder én

vei. Synes statsråden at dette er rimelige satser for å passere en bom i dag?

Statsråd Torild Skogsholm: Dette er et prosjekt som ble vedtatt her i Stortinget før min tid, og disse satsene ble lagt til grunn for det vedtaket som ble gjort den gang. Jeg medgir gjerne at satsene er høye. Men nå er det slik at vi har en lang rekke ferjer langs kysten her i landet, hvor man i praksis betaler en slags bompengavgift. Så det å få gjennomført ferjeavløsningsprosjekter hvor man på sikt kan slippe å betale – når prosjektet er nedbetalt, slipper man å betale – er et veldig viktig element for meg.

S p ø r s m å l 2 0

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg ønsker å stille samferdselsministeren følgende spørsmål:

«Riksvei 3 i Østerdalen hadde i henhold til planer 50 mill. kr til opprusting, men i det første budsjettforslaget til Region Øst er de nå borte. For en vei som er så viktig ikke bare for Hedmark, men også for andre som bruker den, er dette nærmest en katastrofe.

Hvordan ser statsråden på dette, og vil statsråden gjøre noe for at riksvei 3 får de midler den trenger for å komme opp på et akseptabelt nivå?»

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg er enig i at utbedringer på Rv 3 gjennom Østerdalen er viktig, bl.a. ut fra hensynet til de høye ulykkestallene på strekningen. I St.meld. nr. 46 for 1999-2000 om Nasjonal transportplan 2002-2011 har Samferdselsdepartementet prioritert utbedringer av eksisterende Rv 3 mellom Elverum og Sør-Trøndelag grense i første fireårsperiode. Dette er fulgt opp i Vegdirektoratets handlingsprogram for strekningsvise investeringer med 50 mill. kr til utbedringer på denne strekningen i perioden 2002-2005.

I de to første årene av perioden er det ikke bevilget investeringsmidler til denne strekningen, verken av Regjeringen eller av Stortinget i forbindelse med Fremskrittspartiets budsjettavtale med regjeringspartiene.

Når det gjelder arbeidet med forberedelser av 2004-budsjettet, pågår dette fortsatt i vegetaten. Derfor har jeg foreløpig ikke tatt noen stilling til hvilke prioriteringer som skal gjøres mellom ulike strekninger, og selvsagt heller ikke til endelig budsjetttramme. Dette vil jeg på ordinært vis gjøre i budsjettproposisjonen for 2004, som legges fram i oktober.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker for svaret, som kanskje ikke direkte var det svaret jeg hadde tenkt meg, for det er jo slik at statsråden er innforstått med at det var ført opp 50 mill. kr. De er nå tatt bort, og det er veldig beklagelig.

Når man ser på Rv 3, er ikke det en hvilken som helst veistrekning. Rundt 90 pst. av vogntogene velger Østerdalen framfor Gudbrandsdalen, fordi det er kortere og dermed mer lønnsomt både økonomisk og miljømessig. Rv 3 er av Stortinget utpekt som stamvei, men bare 9 pst.

(Bredvold)

av Rv 3 holder i dag vedtatt stamveinorm, 8,5 m bredde. Veidekket er ujevnt, det er slitt, og det er ikke gjort noen større investeringer på en årrekke. Det blir selvfølgelig mange ulykker av dette, slik statsråden sa. Fra 1990 til 2000 omkom faktisk 38 mennesker på Rv 3, og myke trafikanter har dårlig sikkerhet langs den trange veien.

Statsråd Torild Skogsholm: Det medfører ikke riktighet at disse 50 mill. kr er tatt vekk. Den perioden som vi nå er inne i, er den perioden planen handler om, så vi har flere år på oss før perioden er over, og det er fortsatt muligheter for å legge inn penger til forbedringer her.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg er opptatt av trafikksikkerheten, og jeg vet at det er en ulykkesbelastet veg. Derfor er jeg opptatt av at vi skal få gjennomført tiltak på veien som bedrer trafikksikkerheten.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker nok en gang for svaret.

Det som er litt merkelig, er, som sagt, at det var ført opp 50 mill. kr, men i Hedmark legges det ikke opp til noen store investeringer, mens det i de andre fire fylker i regionen legges opp til det. Da er mitt konkrete spørsmål: Hvor viktig er Rv 3 for statsråden? Hvor viktig er Rv 3? For dem som bor der og for dem som bruker den som transittferdsel, eller for dem som på en eller annen måte er avhengig av den, er Rv 3 veldig viktig. Ordet «distriktspolitikk» kan brukes her, og jeg kan også trekke inn andre ord. Rv 3 er viktig, og vi må gjøre noe med den. Det er så mange år siden det er gjort noe, og trafikken øker, ulykkene øker, og usikkerheten øker. Hva vil statsråden konkret gjøre?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg regner med at vi får rikelig anledning til å komme tilbake til dette når vi skal diskutere budsjettet til høsten. Jeg vil fortsatt minne om at den planperioden da disse 50 mill. kr var planlagt brukt, ennå ikke er over, og vi har fortsatt mulighet til å komme tilbake til dette.

S p ø r s m å l 2 1

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg vil gjerne få stille forsvarsministeren følgende spørsmål:

«Forsvaret har til hensikt å sentralisere økonomikontorene, som i dag er lokalisert til de store avdelingene, til Bergen. Denne sentraliseringen skjer samtidig som Forsvaret bruker betydelige beløp på prosjekter som skal få befalsfamilier til å flytte bl.a. til Indre Troms. Fortsetter denne sentraliseringen av attraktive arbeidsplasser, vil vi over tid sannsynligvis få flere pendlere i Forsvaret.

Hva vil statsråden foreta seg i saken?»

Statsråd Kristin Krohn Devold: Et av de mest sentrale prinsippene som ligger til grunn for den omorganiseringen vi har i Forsvaret, besluttet av Stortinget, er konsentrerte strukturer, samling av virksomheter og

5 000 færre ansatte. Det er grunnlaget for å nå målet om et moderne og fleksibelt forsvar.

Forsvarssjefen har etter drøftinger med arbeidstakerorganisasjonene besluttet samkjøring av regnskapsarbeidet i én sentral funksjon, og forsvarssjefen har besluttet det lagt til Bergen.

Å effektivisere disse regnskapsfunksjonene i Forsvaret til én regnskapsenhet er en viktig del av leveranseprosjekt 1 i program Golf. Program Golf er en viktig del av grunnlaget for de overordnede målsettingene med forsvarsomleggingen.

I dag er det 90 ulike enheter som utfører regnskap for Forsvaret, og det gir dårlig ressursutnyttelse. Regnskapsenheten skal i framtiden sikre at Forsvaret kan tilfredsstille funksjonelle krav i økonomireglementet innenfor gitte frister.

Jeg er ikke uten videre enig med spørteren i at konsentrasjon av Forsvarets virksomhet generelt vil føre til økt pendling. Geografisk konsentrasjon av Forsvarets aktiviteter gjør også at Forsvarets personell kan få en mer variert tjeneste innenfor ett og samme geografiske område.

Jeg er imidlertid opptatt av at som hovedregel skal personellet kunne bo der de tjenestegjør, og derfor gjennomfører vi en rekke tiltak for dette.

Vi har for det første iverksatt familieprosjektet i Indre Troms, som gir støtte til etablering av arbeidsplasser og økonomisk støtte til videreutdanning for medflyttere.

Vi har også et prøveprosjekt med barnepassreiser.

I områder der Forsvaret skal øke sin aktivitet, er det under bygging og planlegging nye boliger for personellet.

Tiltakene har som mål å gjøre det lettere for forsvarsfamiliene å flytte samlet til et nytt tjenestested.

Målet er et moderne, fleksibelt og effektivt forsvar som tar vare på den viktigste ressursen, nemlig de ansatte. Da må vi legge til rette for at de som ønsker det, slipper å pendle, ved å ha et mest mulig fleksibelt tilbud der Forsvaret satser videre, og det gjelder i høyeste grad Indre Troms.

Odd Roger Enoksen (Sp): Nå er det ikke først og fremst samlokalisering av regnskapskontorene jeg tar opp med forsvarsministeren, selv om jeg må tillate meg å si at jeg har mine tvil om at erfaringene vil vise at man vil makte å drive det mer lønnsomt med en samordning. Men la gå, den beslutningen er tatt.

Det jeg stiller spørsmål om, er hvorfor man ikke bruker en enestående anledning til å lokalisere en slik funksjon til et forsvarstungt område som Indre Troms, hvor det er problematisk å finne alternative arbeidsplasser. Vi vet at for ektefeller til forsvarsansatte vil det i Bergen være langt lettere å finne seg en jobb enn f.eks. i Bardu. Dette er en funksjon som med stort hell kunne vært lagt til Indre Troms, og som ville føye seg inn i det jeg har forstått er Regjeringens strategi: desentralisering av statlige arbeidsplasser – ikke bare til de store byene, men forhåpentligvis også til mindre steder.

Så for å spørre på nytt: Hvorfor ikke velge Indre Troms framfor Bergen, når man først skulle foreta en samlokalisering av denne tjenesten?

Statsråd Kristin Krohn Devold: For det første vil jeg gjerne bekrefte at Indre Troms er satsingsområde. Det er jo ett av de to stedene der Forsvaret satser når det gjelder Hæren. Det betyr at i en situasjon der Forsvaret skal nedbemanne med 5 000 personer, vil Indre Troms være av de regionene og områdene som kommer klart best ut. Og det er gjort med hensikt, for Indre Troms er et viktig område.

Når det gjelder regnskapsenheten, er hovedpoenget at vi ikke nedlegger en konkret aktivitet eller virksomhet ett sted, vi tar en masse enkeltstillinger og lokaliserer det til et nytt sted. Fordi det er forsvarssjefen som er ansvarlig for gjennomføringen og omstillingen, og fordi det er forsvarssjefen som er ansvarlig for at leveranseprosjekt 1 i program Golf blir sluttført i henhold til tidsfristene, er det også viktig at forsvarssjefen fikk ansvaret for å samkjøre regnskapsarbeidet. Da er det altså forsvarssjefens beslutning, sammen med organisasjonene, at det skal skje i Bergen, og det har ikke vært naturlig å ta det opp på politisk nivå.

Odd Roger Enoksen (Sp): Enten har ikke statsråden oppfattet spørsmålet, eller så vil ikke statsråden oppfatte det. I andre sammenhenger har en annen statsråd fra den samme regjeringen blitt anklaget for ganske ettertrykkelig å overkjøre både organisasjoner og de berørte parter i forhold til utflytting fra Oslo. Det forundrer meg at statsråden ikke vil se på en såpass viktig sak også i en politisk sammenheng.

Det hjelper ikke om man konsentrerer flere forsvarsarbeidsplasser i Indre Troms hvis arbeidsmarkedstilbudet til forsvarsansattes ektefeller blir forringet. Da vil man få enda større grad av pendling. Man vil få et enda mer ensidig arbeidsmarked, hvor det blir forsvarsansatte som får jobb, mens ektefeller og andre får et mer begrenset arbeidsmarked. Derfor ville dette faktisk vært en gyllen anledning til å lage et helhetlig og større arbeidsmarkedstilbud i Indre Troms, hvis man hadde valgt å se på en lokalisering til Indre Troms. Jeg er overbevist om at man ville finne kvalifisert personell, man ville finne egnede lokaler, og man ville få en god tjeneste, på samme måte som med Brønnøysundregistrene i Brønnøysund, som er et godt eksempel på at det faktisk er mulig å samle denne type funksjoner også på små steder rundt omkring i landet.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Jeg betviler ikke at både regnskapsenheten og andre enheter kan lokaliseres til ulike steder i Norge. Og jeg er helt enig med representanten Enoksen i at mange av de lokaliseringene som har funnet sted i Nord-Norge, både Brønnøysundregistrene og for så vidt også den virksomhet som nå legges til Harstad, er gode eksempler på at man klarer å finne kvalifi-

sert personell i Nord-Norge. Men i dette tilfellet er det altså delegert til forsvarssjefen, i samråd med organisasjonene, å velge det stedet de synes det ligger best til rette for å samle den nye regnskapsenheten. Og jeg har ingen innvendinger til den beslutningen som forsvarssjefen har tatt.

Men jeg vil også minne om at Indre Troms er et satsingsområde som vel overgår det meste av det vi har i Norge knyttet til Forsvaret. Det er ikke bare Hæren som er der. I nærområdet har man Kystjegerne i Harstad, man har Marinejegerne i Ramsund, og man har alliert trening i nord, så dette er et vekstområde som gir økte muligheter for arbeidsplasser. Så når det gjelder Indre Troms, tror jeg man skal satse på det som allerede er der og videreutvikle det, for det er kanskje den regionen som kommer best ut samlet sett.

S p ø r s m å l 2 2

Fra representanten Øyvind Korsberg til miljøvernministeren:

«Ifølge den danske miljøvernminister Hans Chr. Schmidt og finansminister Thor Pedersen får danske skattebetalere mest miljø for pengene ved å investere i klimatiltak i utlandet framfor i Danmark. Den danske regjering legger derfor opp til å nå Kyoto-kravene bl.a. ved å kjøpe seg til uutnyttede CO₂-kvoter i utlandet og ved å investere i utenlandske miljøprosjekter. Samme forutsetninger gjelder i stor grad for Norge.

Hvilke analyser av kost-nytte-effekter har statsråden foretatt for klimatiltakene til den norske regjering?»

S p ø r s m å l 2 3

Fra representanten Berit Brørby til miljøvernministeren:

«O. Mustad & Søn AS har fått pålegg om å skifte kjemikalier i forbindelse med overflatebehandling av fiskekroker. Preparatet de i dag bruker på dispensasjon, ble forbudt 1. januar 2002. Bedriften har testet ut andre kjemikalier, men har så langt ikke fått verifisert at det fungerer tilfredsstillende, og har søkt SFT om en forlengelse av dispensasjonen som utgår 1. januar 2004.

Vil initiativ tas, slik at fristen kan forlenges og bedriften gis tid til å finne akseptable kjemikalier til overflatebehandling av fiskekroker?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.10.